

SLOVENSKI JADRAN

LETO I., ŠTEV. 8

Koper, petek 22. februarja 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

NAŠA ISTRA - VRT SLOVENIJE

Medtem ko prihajajo žalostne vesti o nesrečah po naši ožji domovini, ki jih povzročajo snežni plavi, in ko zemlja počiva globoko pod snegom, v sončni Istri že leze iz zemlje zgodnji grah, kmetje in zadruga že sadijo zgodnji krompir. Ta kontrast v podnebnju in plodna istrska zemlja daje posebno prednost kmetu in kmetijski zadrugi v našem okrožju: zgodnji pridelek in neomajne možnosti prodaje po ugodnih cenah. To so prednosti, ki jih ima kmetijstvo pri nas, v južnih predelih Slovenije. Naši zgodnji pomladanski in zadnji jesenski kmetijski pridelki, zlasti povrtnina, nimajo konkurenta na širokem trgu in zato je razumljivo, da se in se bo moral naš kmet vedno bolj orientirati na pridelovanje tistih kultur, ki mu dajejo te prednosti. Zlasti še, ker so naši kmetijski pridelki po svoji kakovosti daleč pred ostalimi in zato iskani tudi v inozemstvu.

Za časa italijanske okupacije je kmetijstvo v Istri padalo: namesto zgodnjih pridelkov, ki jih je Italija že itak imela dovolj z juga, je z »žitno bitko« v siljevala žita, ki so najmanj donosna. Veleposestniki so odirali kmete in dušili kolone, gospodovali v deželi in zvesto izvrševali politiko fašističnih oblastnikov, ki je šla za tem, da uniči slovenskega in hrvaškega kmeta ter da ga prežene z njegove zemlje. Istrski kmet je potemtakem imel dve nadlogi: tepla ga je okupatorjeva oblast in obilica zgodnejših kmetijskih pridelkov na trgu. Nobenega življenja, nobene perspektive ni imel kmet in gospodarstvo sploh. Ni slučaj, da so, recimo v Kopru, zidali zadnji dve hiši še za časa Avstrije in še to za koprsko birokracijo, ali da je Koper v kratkem času prišel od deset tisoč prebivalcev na šest tisoč. Sele po vojni, ko so se absurdnosti in krivice meja deloma popravile, se je tudi naše kmetijstvo začelo normalno razvijati in se danes hitro uvršča kot najvažnejša panoga v naše gospodarstvo.

Popolnoma razumljivo je, da je procvit gospodarstva, zlasti kmetijstva, v našem okrožju mogoč le v sklopu Jugoslavije, ki zaradi svoje napredne socialistične ureditve ustvarja nove proizvodne odnose na vasi v interesu delovnega kmeta. Ljudska oblast ima namen, da v tem letu in v vseh nadaljnjih posveti še večjo pozornost našemu kmetijstvu in mu pomaga za njegov hitrejši razvoj. Ta pomoč bo toliko učinkovitejša, kolikor bodo kmečke delovne in splošne kmetijske zadruga v celoti pomagale in se zavzele za to, da postavijo solidne temelje, ki bodo kmetijsko proizvodnjo pospeševali. Ze v letošnjem proračunu je predvidena gradnja naselij v melioriranih področjih za kmečke delovne zadruga in prav tako večje investicije za elektrifikacijo podeželja. Vsota investicij, namenjena za podeželje, je mnogo večja, kot znašajo vse davčne obveznosti iz kmetijstva. Da se s predvidenimi investicijami doseže čim večji efekt, morajo kmečke delovne zadruga vzeti v svoje roke izgradnjo omenjenih naselij. S sredstvi, ki se predvidevajo v letošnjem proračunu, moramo ravnati tako, da bo že letos v glavnem elektrificirano naše

podeželje. Se v večji meri kot doslej moramo mobilizirati sredstva in prostovoljno delovno silo, da dosežemo tako čim večji uspeh. Prav tako bomo nadaljevali dela na melioriranih področjih.

Nadalje je Izvršilni odbor razpisal nagrade za nove nasade, gnojnične jame, za živino določene pasme itd. Kmetijske in delovne zadruga naj proučijo pogoje tekmoovanja ter naj razvijajo aktivnost, da se bo natečajev udeležilo čimveč gospodarstev in zadrug, zlasti še, ker so nagrade tolikšne, da krijejo dober del materialnih stroškov.

Ze iz zgoraj navedenih podatkov je razvidno, kolikšno skrb in pomoč daje ljudska oblast našemu kmetijstvu. Da bo ta pomoč rodila večje uspehe kot v preteklosti, je potrebno odpraviti nekatere organizacijske slabosti, ki so doslej zavirale hitrejši razvoj našega kmetijstva. Zato bomo skušali danes zastaviti nekoliko konkretnih vprašanj, ki naj bi vzbudila diskusijo in našla rešitev na terenu.

Glede na to, da ima teritorij široko zaledje, s katerim je neločljivo povezan, se odpirajo velike možnosti plasiranja blaga, zlasti zgodnjih pridelkov. Ali smo odmerili zadostne površine za setev zgodnjih povrtnin, ali imamo dovolj semen? Stara praksa, da je vsak kmet posejal vsakega nekaj za sebe, je v današnjih pogojih škodljiva za posameznega kmeta in za skupnost. Zato jo je treba odpraviti in uvažati tiste kulture, ki so donosne in ki jih trg zahteva. Orientirajmo se na zgodnje spomladanske in jesenske pridelke.

Nadalje menim, da se tako oblastni organi kot zadruga zveze premalo odločno zavzemajo in borijo za izboljšanje in povečanje živinskega fonda, brez katerega ne bo tudi povrtnine. Ne gre tu samo za število repov, ampak za izbor pasme, ki ustreza terenu in ki je donosna. Tu je potrebna mnogo strožja kontrola pri klanju telic čiste pasme in odločnejši poseg oblastnih organov in Zavoda za pospeševanje gospodarstva v urejevanje živinoreje. Izgovori, da ni krme, so prazni, kajti še zdaleč nismo izkoristili vseh možnosti silaže itd.

Zaradi širših kompleksov sadovnjakov in vinogradov, ki jih zlasti delovne zadruga pripravljajo, in zaradi potreb, ki obstajajo, postaja resno pomanjkanje divjakov in sadik. Zaradi ugodne lege, donosnosti in možnosti prodaje kvalitetnega istrskega vina je pravilno, da se poveča produkcija vina v našem okrožju. Kmetijske zadruga naj poskrbijo, da zadrugnikom ne bo primanjkovalo mladih sadik, korenjakov ali cepljenk za nove nasade. Zdi se, da izgubljam nekaj let produkcije zato, ker sadimo divjake namesto cepljenk. Naši kmetijski strokovnjaki bi morali proučiti to vprašanje, ki ga drugod uvažajo v korist posameznika in zadrug.

Navrgli smo nekaj vprašanj, o katerih je vredno razmišljati. Nekatera od teh se rešujejo, toda prepočas, premalo odločno in hitro. Zajeti je treba problematiko kmetijstva malo širje in vsestransko; odpravljati tudi ozka grla in delati s perspektivo, tako da bodo napori, ki jih skupnost daje za dvig kmetijstva z novimi investicijami, postavili solidna tla kmetijstvu našega okrožja. Se nikdar ni imel

istrski kmet tako jasne in ugodne perspektive za svojo bodočnost. Se nikdar ni imel take podpore, kot jo ima danes od ljudske oblasti po zaslugi socialistične Jugoslavije. In zato bo še z večjim elanom in večjimi napori ob pomoči ljudske oblasti obdeloval zemljo, utrjeval zadrugo in z zadrugo gradil sebe. Dolžnost oblasti in zadrugnih org. je, da mu pomagajo da bo s manjšim naporom dosegel večji pridelek.

J. Beltram

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš —
z oljem mu lečiš razpokano dlan,
shrambe mu polniš in vina mu vračaš za znoj,
daješ sena in otave za vola, ki vlačil je brano,
hodil pred plugom in družno potil se z oračem;
točiš cveticam v čaše medu, da pride bučela,
gnana od tajne skrbi spomladi na delo za božič;
ni gospodinje strah mrazov, zakaj nje družina
dvojno obleko ima, in čuješ na tnalu
trilice? In osnutek na stativah čaka že votka.
O, tam svetil duh razprostrl je krila nad mizo,
blažen je trud in blažen počitek družini.

Oton Zupančič: »Duma«

Sindikarno življenje se je v zadnjih dneh zopet razgibalo. V podjetju Panfili že od petka stavkajo zaradi odpusta sindikalnega zaupnika, ker se vodstvo podjetja še ni odreklo svojemu krivičnemu ukrepu.

Pretekli teden so pričakovali, da bodo začeli stavkati tudi petrolejski delavci, ker je bila v Italiji napovedana stavka za sredo 20. t. m. V ponedeljek pa je prišla iz Rima vest, da so stavko odložili, ker bo v petek ministrstvo za delo v Rimu sklicalo predstavniške delodajalcev in delavcev, da bi našli kompromisno rešitev.

V ponedeljek zjutraj so delavke v tobačni tovarni stavkale pol ure v znak protesta, ker jim še do sedaj niso izplačali izgubljenih delovnih dni, ko je delo brez njihove krivde več dni počivalo. Zanimivo je pri tem, da so delavke organizirale to stavko spontano in da niso imeli sindikatske nobene pobude pri stvari. To je še en dokaz, da ima delavstvo vedno manj zaupanja v Enotne sindikate in Delavsko zbornico ter si skuša samo pomagati.

Pomanjkanje dela se ne čuti le v ladjedelnicah. Tudi v mizarstvu podjetju Sbochelli so bili zaradi pomanjkanja naročil prisiljeni začasno odpuštili večje število delavcev. Po spoznanju med lastniki in sindikalnimi zastopniki bodo — začasno odpuščeni kvalificirani delavci in vsi delavci, ki so družinski poglavarji — dobivali delno plačo iz dopolnilnega sklada, dokler jih ne bodo mogli znova zaposliti.

Prav tako se je zaostrijo vprašanje nameščencev paroplovnih družb in pomorščakov v Italiji, in sicer v Genovi so pomorščaki celo stavkali, tako da nekatere ladje proti Sardiniji niso odplule, neka prekoceanska ladja pa je odplula s triurno zamudo. Vse to ima seveda svoj odmev tudi v Trstu. Zgoraj navedeni stroki se borita za nove kolektivne pogodbe, ker s bile stare že predčasno odpovedane. Položaj pomorščakov in nameščencev paroplovnih družb je v primerj s predvojnimi mnogo slabši, ker se njihove plače niso povišale v skladu s povišanjem cen.

V soboto zvečer je bila v Avditoriju Prešernova proslava, na kateri so nastopili Komorni zbor in Tržaški zvon iz Trsta, svetovanski »Slavko Skamperler«, barokljanski pevski zbor, mešan zbor iz Lonjerja - Katinare, moški zbor iz Doline in številni mešani zbori »Ivan Vojko« iz Proseka in Kontovela.

Predsednik Slovensko-hrvaške prosvetne zveze dr. Budal je razdelil najboljšim pevskim zborom in dramskim družinam Prešernove nagrade in jih s spodbudnimi besedami pozval na plodnejše delo v tekočem letu. Na proslavi je govoril prof. Rado Ravbar. Njegovo predavanje je izzvenelo: »Z besedami težko, z dejanji moramo dokazati ljubezen do velikega slovenskega pesnika in njegove oporoke, ki nam jo je zapustil v »Zdraviljci«.

Dr. Franc Vitanza, prvi predsednik prizivnega sodišča v Trstu, je odšel v svoje rodno mesto Palermo. Z njim odhaja eden izmed stebrov tukajšnje iredentizma, ki je ob vsaki priložnosti hotel »pravno« dokazati, da spada Trst k svoji »madrepatriji Italiji«. Koliko se mu je posrečilo v teh pičlih dveh letih, pa dr. Vitanza ne ve in verjetno ne bo nikoli vedel. Spoznal je sicer nekatere kroge jekajotih iredentistov, toda nikoli ni spoznal srca Tržčanov in njihovega nmenja o Italiji.

NOVA ODREDBA O POTNISKEM IN BLAGOVNEM PROMETU MED JUGOSLOVANSKO IN ANGLO-AMERIŠKO CONO STO

Vojaška uprava Jugoslovanske ljudske armade je objavila v svojem Uradnem listu št. 1 z dne 15. II. 1952 novo odredbo o potniškem in blagovnem prometu med jugoslovansko in anglo-ameriško cono STO. Prav tako so objavljeni v tem uradnem listu pravilniki o osebnem prometu med jugoslovansko in britansko-ameriško cono STO, FLRJ in inozemstvom, o ureditvi plačilnega prometa med jugoslovansko cono STO in britansko-ameriško cono STO, FLRJ in inozemstvom (devizni pravilnik) in pravilnik o izvajanju nadzorstva nad izvozom in uvozom blaga.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

IZ SLOVENSKE ISTRE

USPESNI PREDVOLILNI SESTANKI V PIRANU

Frontovci osnovnih organizacij SIAU v Piranu se resno pripravljajo na letne zbere svojih organizacij. Izvedli so vrsto organizacijskih in tehničnih priprav, objavili kandidatne liste odbornikov, vsak večer pa se zbirajo v lepo urejenih prostorih SIAU. Na teh sestankih vpisujejo nove člane, vplačujejo zaostalo članarino, razpravljajo o kandidatih za nove odbore in se razgovarjajo o najrazličnejših problemih terena.

Povprečna udeležba članov SIAU na sestankih preteklega tedna znaša nad 90%, kar jasno govori o velikem zanimanju članstva za volitve kakor tudi za reševanje aktualnih problemov. Člani so na sestankih ugotovili, da je bila doslej v posameznih organizacijah slaba evidenca članstva in njihovega dela, kakor tudi, da so bili posamezni odborniki neaktivni. Vse te in druge pomanjklivosti bo treba čimprej odpraviti. Frontovci pa so ugotovili tudi uspehe, ki so jih dosegli lani zlasti v pomoči pri ureditvi mesta.

Na sestankih je prišla predvsem do izraza politična enotnost prebivalcev Pirana in marsikateri se je odrekel svojega nasprotnega ali

pasivnega stališča do organizacije SIAU. Zelo značilen je primer Lionelle Trost in Romana Vlezzolija, ki sta javno zaprosila za ponoven sprejem v SIAU in se odrekla svojega stališča, ki sta ga zastopala vse od resolucije Kominforma. Velika aktivnost frontovcev pa je bila nekaterim, predvsem duhovščini, tam v peti. Tako so med drugim brali »sveto mašo«, ki naj bi omogočila znanemu klerofašističnemu agentu CLN Benedettiju priti iz zapora. Piranski »dušni pastirji« so se zopet znašli tam, kjer se vodi borba proti interesom ljudstva, verjetno inspirirani po Santinijevih »delavcih v vinogradu gospodov«. Ni čudno, če so piranski frontovci, ki dobro poznajo to farizejstvo, tako ostro obsodili delovanje cerkve.

V zadnjih dneh je »hajkala« v Trst znani razbijač enotnosti med Slovenci, Italijani in Hrvati Paolo Sema, potem ko so vsi njegovi šovinistični poskusi klavarno propadli. Sedaj bo lahko v Trstu branil svoje »italijanstvo«, frontovci Pirana pa so in bodo njemu podobnim povedali, kje je mesto za tiste, ki skočajo izpodkopavati enotnost in bratstvo med njimi. K. G.

OBCNI ZBOR KMETIJSKE ZADRUGE V KOPRU

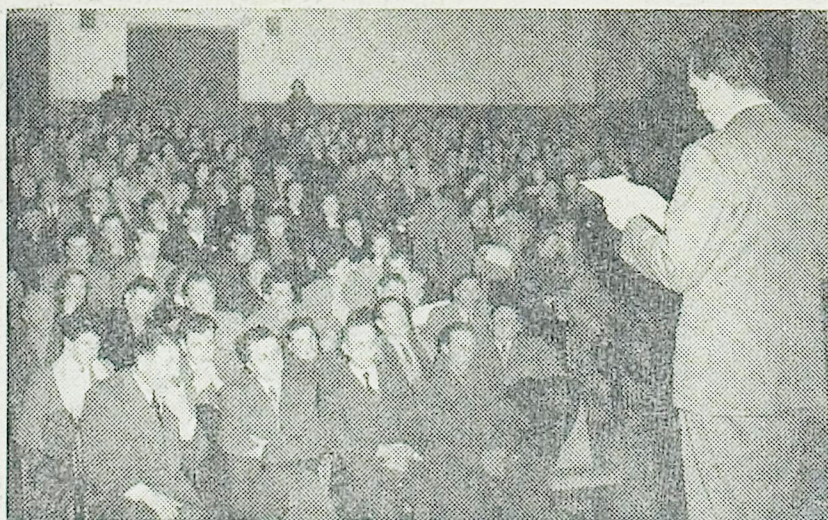
Na nedeljskem občnem zboru splošne kmetijske zadruga v Kopru so se člani pogovorili o pomoči kmetovalcem pri mehaniziranju kmetijskega med drugim so sklenili, da bodo nabavili dva traktorja, nekaj kosilnih in sejalnih strojev in mlatilnico. Zadruga bo skrbel tudi za ustanovitev zadrugne ekonomije, kjer naj bi predvsem redili prašiče.

Koprška kmetijska zadruga je imela v letu 1951 okrog 63 milijonov dinarjev prometa. Samo sadja in zelenjave je odkupila za 26 milijonov din, drugih kmetijskih pridelkov pa za 4 milijone din vrednosti. Dobička je imela nad 3,5 milijonov din. Od tega so razdelili med člane 300.000 din.

KRKAVCE. — Nov odbor ZAM je že začel delati. Ko so na mladinskih volitvah v Krkavčah izvolili nov odbor Zveze antifašistične mladine, je bilo v vasi precej živahno. Mladina se redno tedensko sestaja in razpravlja o svojih problemih. Na zadnjem sestanku so sklenili, da si bodo v neki stari hiši v vasi uredili dvorano za prireditve in zabave. Vsi so takoj resno začeli z delom in uspehi ne izostajajo. S prostovoljnimi prispevki si je mladina prav tako nakupila potrebni material za dvorano, ki bo že ta mesec gotova.

KRASA

HERPELJE-KOZINA — Splošna kmetijska zadruga Herpelje-Kozina je zadnje čase znatno povečala svoje delovanje. Za sedaj ima svoj delokrog v Slovenski Istri sežanskega okraja, po izvršeni upravno teritorialni razdelitvi pa pričakujejo, da ji bodo priključene še nekatere zadrugne sedanjega ilirsko-bistriškega okraja.

S proslave obletnice Prešernove smrti v Trstu

Izobraževalni tečaj na Tolminskem. Na Tolminskem deluje trenutno 16 izobraževalnih tečajev, v katerih so dosegli prav lepe uspehe. Značilno za tečaje je predvsem to, da so tečajniki sami izbirali posamezne teme, v katerih so se hoteli izpopolniti. Precejšen napredek v primeru z lanskim letom je pokazal tečaj v Ljubinju, ki ga poseča v lepem številu zlasti vaška mladina. Tečajniki na Slapu obravnavajo razen slovenščine, zemljepis in zgodovine tudi sadjarstvo, vrtnarstvo in živinorejo. Skoraj po vseh krajih, kjer nima izobraževalnih tečajev, so organizirali tedenska predavanja v okviru Ljudske univerze.

SRPENICA PRI BOVCU

Pretekli teden smo imeli v Srpenici uspešno predavanje »O družbenem planu«. Predaval je ljudski poslanec Alojz Krivec. V Srpenici je zelo razgibano gospodarsko življenje in so bili prebivalci predavatelju za njegova lahko umljiva izvajanja zelo hvaležni.

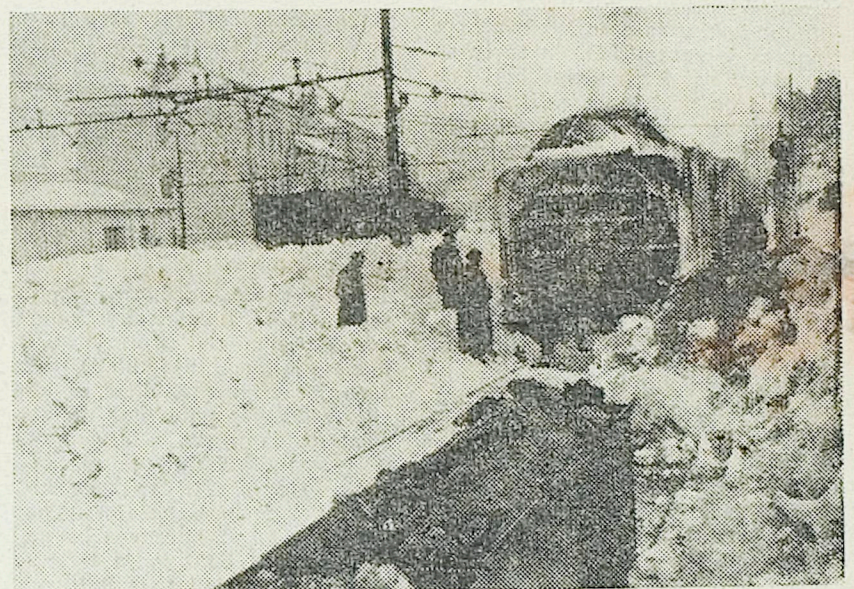
POSTOJSKEGA

Primorski fantje, ki so na odsluženju kadrovskega roka v Koprivnici na Hrvaškem, so ob obletnici Prešernove smrti priredili literarni večer. Vodnik Odorovič je očital življenje in delo velikega pesnika, potem pa so sledile tri recitacije. Ob koncu so zapeli še pesmi »Zdraviljca« in »Pod oknom«.

KOPER — Zene X. baze SIAU so imele sestanek, na katerem so pregledale dosedanje uspehe in sprejele nove naloge. Lani so žene izdelale 400 plenčk, 145 rjuh in 39 srajčk za pediatrični oddelek civilne bolnice v Kopru, razdelile pa so tudi razno blago med revne otroke. Zene so diskutirale predvsem o vzgoji otrok in poučevanju, da je treba bolj paziti na otroke, hkrati pa morajo starši bolj skrbeti za povezavo med domom in šolo.

Zbor volivcev v Ankaranu — V soboto je bil v Ankaranu zbor volivcev, ki se ga je udeležilo 135 ljudi. Iz poročila o opravljenem delu je bilo razvidno, da so imeli Ankančani zlasti na gospodarskem področju lepe uspehe. Število sadnega drevja so povečali za 23,63 %, trt za 9,22 %, goveje živine za 16,26 % in perutnine za 8,42 odstotka. Zasadili so 25.000 sadik. — Volilci so diskutirali o cenah reprodukcijskega materiala za kmetijstvo, zlasti o umetnih gnojilih in zaščitnih sredstvih ter ugotovili, da so sedanje cene previsoke v primeru s cenami kmetijskih pridelkov. Odbor je pojasnil, da so o tem že razmišljali in da bo ljudska oblast cene za reprodukcijo znižala povprečno za 40 odstotkov.

MAREZIGE — Mareziški zadrugniki so prijavili ljudskemu sodišču upravnika zadrugne gostilne Marijana Krmeča, ki je ponesveril nad 63.000 din. Obtoženi Krmeč ni pri zaslišanju priznal krivde, čeprav so mu dokazali, da je od dneva, ko mu je zadruga izročila posle, ponesveril vsak dan povprečno 836 din na škodo zadrugnikov.

Postojnsko postajo čistijo z najmodorenejšimi napravami

POSTOJNA — V torek popoldne je na Jamski cesti št. 16 izbruhnil požar, ki je kljub takojšnji gasilski intervenciji uničil celo poslopje, ker je bilo pod streho spravljeno seno. Vzrok požara so bile saje, ki so se vnele v dimnik.

IZ BRKINOV

Iz Brkinov nam poročajo, da sta sneg in mraz uničila veliko število sadnih dreves. Težak sneg, ki je padel prejšnji teden in nato zmrazil, je povzročil, da so se veje lomile. Velika škoda je iz istega razloga nastala tudi na gozdnem drevju. Mnogo škode je povzročil sneg tudi na električnih, telefonskih in telegrafskih napravah. Najbolj prizadete vasi so Hrušica, Obrov, Javorje, Pregarje ter ostale brkinske vasi do Divače. J.

V začetku februarja je imel SKUD »Tone Tomšič« iz Ilirske Bistrice svoj letni občni zbor. Iz poročila je bilo razvidno, da je bil najbolj aktiven pevski zbor. Člani so kritizirali slabo aktivnost mladine na kulturno-prosvetnem področju. Tudi dramska skupina se bo morala resneje oprijeti dela. Ob koncu zbora so izvolili nov odbor društva, za častnega predsednika pa Alojza Grma, ki praznuje te dni 70 letnico rojstva in 50 letnico kulturno-prosvetnega udejstvovanja.

SKUD »Tone Tomšič« iz Ilirske Bistrice je v torek 13. t. m. priredil svečano proslavo v spomin na dr. Fr. Prešerna. Profesor Boža Breclj je opisala Prešernovo življenje in delo. Ob zaključku je pevski zbor SKUD Il. Bistrice zapel Prešernovo »Zdraviljico«.

MEHANIZACIJA ZADRUŽNEGA KMETIJSTVA

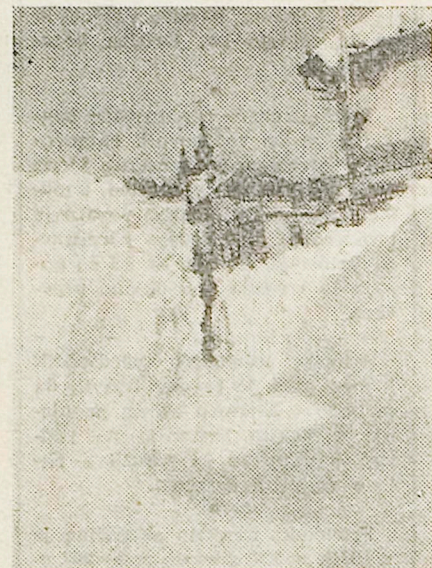
Za mehanizacijo zadrugnega kmetijstva so v postojnskem okraju do sedaj s pomočjo zadrugnega sklada nabavili večje število poljedelskih strojev. Tako na primer 11 traktorjev, od tega so jih 6 uvozili iz inozemstva, 5 motornih kosilnic, 2 selektorja, 1 stabilni motor, 2 kamiona, 2 slamozeznice, 1 izruvač za krompir, 3 vprežne grablje, 18 osipalnikov, 2 priključka žetvenih naprav, 2 obračalnika za seno, 12 elektromotorjev, 12 gnojničnih črpalk in 22 vprežnih plugov. Nadalje so uvozili še 14 traktorskih plugov, 2 traktorski prikolici, 6 traktorskih kosilnic in 4 ročne motorne kosilnice. Ti stroji so v veliko pomoč KDZ in to še posebno med sezonskimi deli, ko primanjkuje delovne sile. S temi stroji pomaga KDZ tudi državnemu sektorju in tudi privatnim kmetom. B. S.

SMIHEL POD NANOSOM — V noč od petka na soboto je zgorelo šolsko poslopje. Ogenj je bil podtaknjen, ker je najprej začela goreti knjižnica, v šoli pa ni bilo že tri dni nikogar. Zlikovec je verjetno prišel na smučkah do šole, zakuril in nato pobegnil. Organi ljudske oblasti vso stvar raziskujejo.

VIPAVA. — Zbor primorskih zdravnikov, Cetvorica, ki je omenjena v poročilu o občnem zboru, sestavlja ubran pevski kvartet. Poročilo s tem dopolnjujemo po pogovoru: kdor poje, ne misli slabo.

Veliki snežni zameti v Sloveniji, Slovenski Benečiji in na Koroškem

Pretekli teden je zapadlo v Sloveniji ogromno snega, ki je prekinil skoraj ves železniški in avtobusni ter telegrafski in telefonski promet. V Ljubljani je dosegel sneg višino 140 cm, v Planici 240 cm, po drugih višinskih predelih pa od 3 do 5 metrov. Meteorološka služba Slovenije je objavila, da od svojega obstoja ni zabeležila takih snežnih zametov. —

Toliko snega še stari ne pomnijo, za mlade je to doživetje, hkrati pa opozorilo, da pomagajo kolikor je v njihovi moči.

Škoda, ki jo je povzročil zapadni sneg v Sloveniji, znaša samo po prvih ocenitvah nad 4 milijarde dinarjev.

V Ljubljani porušeni 70 hiš.

Ogromne množine snega so v Ljubljani ustavile vsak promet. Ceste so bile tako zatrpane, da je bilo tudi oranje zelo težavno. Pod težo nakopičenega snega se je porušilo 70 hiš. Izvršni odbor OF Slovenije, MLO in odbori vseh frontnih organizacij so izdali pozive vsemu prebivalstvu, da pomaga pri čiščenju snega s streh in ulic. Nad 6000 ljudi se je spustilo v borbo s snegom in vsaj za silo preprečilo večjo gospodarsko škodo. Zaradi nevarnosti plazov s streh so pešci prisiljeni hoditi po sredji ulic, vsa nevarnejša mesta pa so posebej zaznamovana. Pri odstranjevanju snega s streh je bilo kljub vsem opozorilom več manjših in večjih nesreč, katerih del gre seveda na račun nesrečnih slučajev.

Številni vlaki obtičali v snegu.

Na progah Ljubljana—Nova Gorica in Ljubljana—Reka je obtičalo v snegu več vlakov. Na progi Ljubljana—Jesenice je bilo zasneženih pet lokomotiv, potniški vlak, trije tovorni vlaki in ekspresni vlak Ljubljana—Salzburg. Na postaji v Kranju je sneg zasul 40 vagonov z blagom, ki je bilo namenjeno za izvoz. Na progi Ljubljana—Trst je bilo blokiranih 5 tovornih vlakov, sedem lokomotiv, dva potniška vlaka in orient-ekspres. V snegu je obtičalo tudi več vlakov v smeri proti Mariboru. Potnike so začelo namestiti po bližnjih vaseh. Pri čiščenju proz so bili zaposleni vsi železniški delavci, pripadniki JLA ter številni frontovci. Le s skrajnimi napori se je posrečilo po več dnevnem preostanku zopet vzpostaviti železniško zvezo Ljubljane s Trstom in Reko, medtem ko se o rednem avto-

Pridne roke so razmetale snežne mase in vsaj za silo odprle poti v mesta in vasi

busniemu prometu zaenkrat v mnogih krajih še ne more govoriti.

Plazovi v Beneški Sloveniji.

V Beneški Sloveniji se je zaradi obilnega snega in odjuge utrvalo mnogo plazov. Pri Dikli se je utrgal plaz s Kolovrata in zasul ter ubil dve osebi. Pozneje se je utrgal nov plaz, ki je pridrvel v vas Trinko in uničil zadržno mlekarino in električno kabino. Tretji plaz je pozneje uničil šolsko postopje. K sreči je bila šola takrat prazna.

Podobno usodo je doživela tudi Praprotnica, kjer je plaz pokril šolsko poslopje, ni pa bilo mogoče ugotoviti, če je bilo kaj žrtev. Občinske oblasti so odredile izpraznitev vseh krajev, ki so izpostavljeni nevarnosti. V nekaterih krajih je sneg dosegel višino 2 metra in pol.

25 smrtnih žrtev na Tolminskem in Idrijskem.

Iz Idrije poročajo, da je dolina Idrije popolnoma odrezana od sveta. Da bi čimprej obnovili promet in telefonsko zvezo z Idrijo, so poslali dva buldožerja in okrog 1500 delavcev, ki čistijo sneg med Hoderščico in Godovičem ter med Sv. Lucijo in Idrijo. Svet za blagovni promet Slovenije je izdal ukaz, da se lahko začnejo izkoriščati rezerve moke.

V Tolminu in okolici je sneg višok dva metra. V Kobaridu 2,5, v Bovcu pa 3,5 m. Snežni zameti so ponekod dosegli višino 8 m. V vaseh Borjana. Zaga in Soča so plazovi odnesli več hiš. Po nepopolnih

podatkih so plazovi odnesli 13 hiš, 14 hlevov, 1 planinsko mlekarino in poškodovali okrog 20 hiš in 8 hlevov. Poleg tega so plazovi odnesli 200 ovac in koz in večje število goveje živine. Do sedaj so ugotovili 25 smrtnih primerov.

Na Koroškem razglašeno izredno stanje.

Iz Avstrije poročajo o velikih snežnih zametih, ki so povzročili ogromno gospodarsko škodo in zahtevali več človeških žrtev. V ponedeljek so razglasili na Koroškem izredno stanje. Vse moške so mobilizirali v delovne skupine za čiščenje snega. Britanske zasedbene sile so obvestile avstrijske oblasti, da bodo britanski vojaki sodelovali pri čiščenju snega. Na Koroškem je po vaseh porušil sneg strehe mnogih hiš. Število žrtev, ki so jih v zadnjih tednih terjali plazovi v Avstriji, se je dvignilo na 37.

Zaradi hude nesreče, ki je zadela Slovenijo in zaradi nevarnosti poplav in plazov je imela vlada LR Slovenije izredno sejo, na kateri je sklenila, da se uvede splošna mobilizacija delovnih sil in prevoznih sredstev. V vseh okrajih so ustanovili posebne štabe ter smučarske in reševalne skupine, ki bodo odšle na pomoč prizadetim vsem. Ljudske oblasti bodo takoj pričele reševati vprašanje preiskrbe prebivalstva s hrano. V Tolminu, Kobaridu in Idriji je stanje glede tega najbolj kritično. V primeru potrebe bo ljudska oblast poslala prizadetim hrano z letali.

Postojna štiri dni odrezana od sveta

Naj že bo, bi človek rekel, ko ljudje tarnajo, da je na Bovškem veliko snega, toda da nam toliko snega nanese v Postojni, to je pa že preveč. Vsi, ki pomnijo, pravijo, da ga že od 1929. leta ni bilo toliko.

Začelo je mestu v sredo in je kazalo, da se hoče mestu narava maščevati za vse mile zime nazaj. Suh sneg je nosila burja s tako hito, da proti vetru sploh ni bilo mogoče iti, v četrtki in petek pa se je do kraja razbesnela. Vsega skupaj je padlo v sami Postojni okrog 90 cm snega; s streh in prostorov, ki so bili izpostavljeni burji, ga je veter hitro odnesel, drugod pa so bili zameti visoki tudi po štiri metre in še več. Ko so se v soboto ljudje prebudili, večnoma niti vrat niso mogli odpreti, ker so bila vsa zasuta. Tudi okna so bila vsa zasteta s sneženo zaveso.

Sneg je prinesel s seboj same nevarnosti, posebno za promet. Čelo lokalni cestni promet je bil tri dni popolnoma onemogočen in še potem so le kake sani peljale skozi Postojno. Avtomobil je bil prava redkost in ko se je v nedeljo pojavil poštni avto, ki je hotel na postajo po pošto, so ga ljudje gledali kot belo vrano, še huje pa je bilo z železniškim prometom. Štiri dni je bila onemogočena vsaka zveza z Ljubljano pa tudi z Reko in Sežano, kjer le redko zapade sneg. Redan promet na železnici so vzpostavili šele v ponedeljek dopoldne in še to samo po enem tiru.

V teh kritičnih trenutkih, ki nam jih je letos pripravila zima, je prišla do izraza vsa skrb in razumevanje, ki jo ima naša ljudska oblast do skupnosti, pa tudi visoka zavešt, ki jo so naši ljudje pokazali v tej elementarni nesreči. Vse, kar leze in gre, to je vsi, ki so bili sposobni držati lopate v rokah, so bili v soboto in nedeljo na cesti ali na progi in so odmetavali sneg. Postojnske ceste so bile že v soboto toliko očiščene, da so pešci lahko hodili. Največ ljudi pa je bilo na železniški postaji, saj je bilo treba čimprej omogočiti železniški promet. Ne samo zato, ker je to važna mednarodna prometna žila in je Simplon Orient Express že tri dni stal na postaji, marveč tudi zato, ker so naši državni predstavniki z maršalom Titom na čelu čakali v Istri na povratek v Beograd.

To je dalo poleta mladim in starim. Mnogo so k temu pripomogli predstavniki JLA, ki so sami očistili precejšen kos proge od Postojne proti Raketu. Pridni so bili tudi oni z Raketa, saj so sami očistili sedem kilometrov proge od Raketa proti Postojni. Povprečno je bilo na progi od enega do dva metra snega, na nekaterih krajih skoraj nič, na drugih, bolj zavetnih, pa celo čez štiri metre.

Velika vremenska neizgoda pa je poleg zastoja v prometu povzročila še vrsto drugih neprilic. Od nikjer ni bilo nobene pošte, štiri dni ni bilo nobenih časopisov. Pošta iz Ljubljane in časopisi se v ponedeljek niso bili razdeljeni.

Sneg je padal nenehoma tri dni in tri noči, spremljala pa ga je huda burja. To ni ostalo brez posledic za telefon in električno napeljavo. Telefon je še dokaj kmalu začel delati, zato pa je toliko bolj trpela električna napeljava. Še v ponedeljek ni bilo luči v Postojni.

V Vipavski dolini je tako divjala burja, da je polomila celo železniške drogovce. Škoda še ni ocenjena.

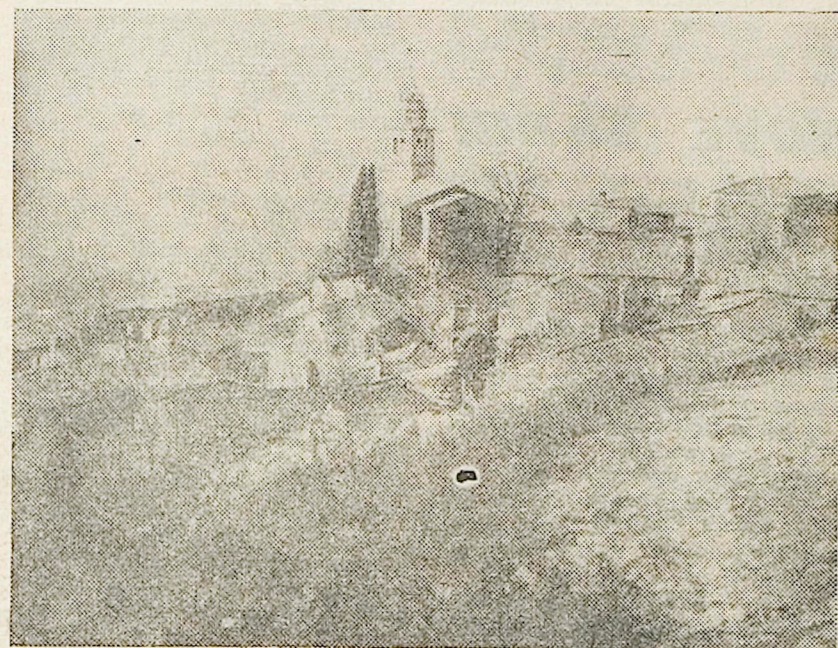
Po domovini

Mlad pastirček ubil volka. V šiptarski vasi Stružje pod Sar planino je mlad pastirček Nevatt Lutviya srečal na pašji volka, ki je hotel napasti njegovo živino. Pastirček se ni prestrašil nenavadnega gosta, ampak ga je napadel s palico in ga po trdi borbi ubil. Za to junaško dejanje je dobil nagrado 5.000 din.

Obisk pri črnokalskih zadržnikih

Te dni sem s čudnimi občutki obiskal več vasi v Slovenski Istri. Kamor koli se ozre oko iz koprškega zaliva na bližnje vzpetine, vsepovsod čuti, da si na pragu pomladi. Če pa poslušas ljudi, ki prihajajo iz teh gričev, ti pripovedujejo le o velikih snežnih viharjih, o vaseh, ki so odrezane od sveta, o zametanih cestah

15.000 trt. Mnogo truda bo še treba, da bosta trta in sadje rodila tako, kakor si želijo, vendar ta vinograd predstavlja velik korak naprej v njihovi gospodarski utrditvi. Črnokalčani bodo vozili na trg nove hektolitre refoška, rizlinga, burgundca, muškata, nove zaboje češenj, breskev, fig ter hrušk.

Pogled na Crnikal

in železnicah. K nam je prignala burja s Krasa in Postojnskega le redke snežinke, pa še te so se ob pogledu na morje umaknile. »To je svet za sebe,« so dejala, »tu ne bi dolgo živeli. Vrnimo se tja, kjer se bomo še dolgo smejale soncu v brki in opazujemo, kaj se bo dogajalo pod nami.« Da, slovenska Istra je svet za sebe! Potrpite trenutek in takoj boste videli, da imam prav. Če se vam ne zdi škoda časa, me pospremite v Crnikal; posedeli bomo nekaj trenutkov pri tamkajšnjih zadržnikih in »razdli« kako pametno, ki bo njim in nam v korist.

Bilo je v januarju leta 1949. V Crnemkalu. Takrat še ni bilo zadrug, pa tudi »teren ni bil za to nič kaj prikladen«. Ne mislite, da Črnokalčani niso vedeli, kaj pomeni beseda zadruga, saj so imeli pred nosom Gabrovico — prvo zadrugo v slovenski Istri, ki je bila ustanovljena že pred petimi leti. Bilo je vse kaj drugega: nezaupanje, kako se bo to pri njih obneslo, čakanje drug na drugega, kdo se bo prvi odločil in še polno drugih stvari. Če ne bi bilo takrat ljudi, ki so dejali odločno »začnimo«, bi morda še vedno ostalo le pri čakanju.

O ljudeh in njihovem delu bi vam rad najprej nekaj spregovoril. O Črnokalčanih, ki so imeli takrat največ posla okrog ustanavljanja zadrug: Mihaelu Cahu, Mirku Cahu, Angelu Severju in Jakobu Udoviču. »Nekateri so me grdo gledali,« mi je dejal predsednik zadrug Mihael Cah, »in celo rekli: no, sedaj pa se jih je spravilo nekaj skupaj, ki mislijo, da bomo mi za njih delali. Nismo se ozirali nanje. V Gabrovici smo videli gradnjo novih hiš in hlevov. Če zmorejo oni, bomo tudi mi! Začetek je bil skromen; vpisalo se je vsega pet družin.«

Mihael je imel prav, ko je dejal, da je bil začetek skromen; zadržniki, ki so dejali, da je bil zelo težak, pa še bolj. Novo ustanovljena zadruga ni imela ne plugov, ne vprežne živine, vse to si je morala izposojevati od bogatih kmetov. Tudi zemlje je bilo premalo, saj so v zadrugo stopili le mali kmetje. Pa niso propadli, kakor so mislili in si želeli nekateri. Do konca leta je število včlanjenih družin naraslo že na 30, le še 18 družin je bilo izven nje. Sedaj je bilo laže delati. Načrti so kar sami težili v roke. Imeti večino v vasi pomeni tudi zmaganje.

Ustanovitelja zadrug Mihael in Mirko Cah

tudi število glav živine od 40 na 52 in nasadil nove sadike trt in sadnega drevja. Poskrbeli pa bodo tudi, da za svoje pridelke najdejo bolj ugodna tržišča.

Če boste obiskali istrske kmete in se z njimi pogovorili, jim prav nič ne boste zavidali miliga podnebja. Razumeli boste, kakor sem razumel jaz, da ni številke, s katero bi mogel izraziti trud in ljubezen, ki jo vlaga Istran v svojo rodno grudo, s kamenjem posejano in tako rekoč z golimi rokami pritrjeno na strma pobočja, pa čeprav ta pobočja že tako zgodaj pomladi prebude topli sončni žarki... I. O.

Zasedanje atlantskega sveta v Lizboni

V sredo se je začela v portugalskem glavni mestu važna konferenca držav atlantskega pakta, katere se udeležujejo poleg predstavnikov 12 držav - članic tudi zastopniki Grčije in Turčije.

Na dnevnem redu konference so zelo važna vprašanja, ki se tičejo predvsem pospešitve obrambnih naporov zapadne Evrope. Na tej konferenci bodo skušali zglediti spor med Francijo in Nemčijo glede evropske vojske ter poiskati sredstva, da bo končno mogoče spraviti v pogon ogromen ustroj atlantskega organizma.

Na dnevnem redu so v glavnem naslednja vprašanja:

1. Reorganizacija celotnega ustroja atlantskega pakta z ustanovitvijo stalnega sveta namestnikov, ki bi skrbel za pospešeno dejavnost raznih odsekov pakta. Srce tega ustroja naj bi prinesli v Pariz, kljub nasprotovanju Angležev, ki bi radi imeli vse v Londonu.

2. Vprašanje evropske vojske s sodelovanjem Nemčije. To je eno izmed najbolj kritičnih vprašanj zaradi nasprotij med Nemci in Francozi. Zdi se, da bo glede tega poskušal ameriški zunanji minister Acheson pritisniti na Francoze in na Nemce istočasno. Francoze, ki so proti nemški oborožitvi zaradi preteklih izkušenj, bo verjetno skušal prepričati o važnosti nemškega sodelovanja pri obrambi zapadne Evrope, saj bi v nasprotnem primeru, to je če ne bi prišlo do ustanovitve evropske vojske, bili prisiljeni ponovno oborožiti nemško nacionalno armado. Proti Nemčiji pa izvaja Amerika pritisk v tem, da ne bo prišlo do sprememb okupacijskega statuta v Nemčiji in do vzpostavitve nemške neodvisnosti, če Nemčija ne bo sodelovala v evropski vojski. Glede nemške zahteve po vstopu v Atlantski pakt stoji verjetno Amerika na stališču, da Nemčija ne bo stopila v ta pakt, toda vzpostavili bodo sistem povezave, po katerem bo imel Atlantski svet skupne seje z vodilnim svetom evropske vojske. To pomeni, da bi bila Nemčija vedno zraven, ko bo treba sklepati o vprašanju nemškega ozemlja ali pa njenih oborožitvenih sil. Istočasno bo Amerika skušala dopovedati Adenauerju, da je

»Unita«, glasilo KP Italije, je objavilo nedavno ilustriran članek z naslovom »Nova modna koncepcija na Češkoslovaškem in s podnaslovoma »Tudi pri delu mora biti dekle elegantno« - »Prvovrstne modne izločbe na razpolago delavcem«. Članek je datiran iz Prage, napisal pa ga je Yvette Le Floche. Zelo »pestro« je ilustriran. En kliše nam kaže neki vaški skedenj in lešev, po kateri se vzpenja neko dekle, da bi prineslo seno za krave. To »češkoslovaško kmečko dekle« je oblečeno, zahvaljujoč se Gottwaldu in Stalinu, v najnovejši krojni model zelo kratkih hlač »short« in s progasto jopico zadnje mode, ter ima obute plesne čevlje. Ostale slike so slične. Prikazujejo nam delavce češkoslovaških tovarn, ki se — če bi se moglo verjeti slikam — prav nič ne razlikujejo od pariških modnih zvezdnikov.

Vsebinska članka pa je naslednja: Praga je mesto »prave in vitalne mode«. Kakor v vseh velikih mestih na zapadu, tako je tudi v Pragi veliko število »firm vsake mode«. Toda med Prago in Parizom je vendarle bistvena razlika. Medtem ko si v Parizu lahko kupujejo obleke najnovejše mode samo milijonarke, pa si v Pragi lahko vsako delavsko dekle nabavi haljo najnovejše mode in to v vsakem trenutku... Zakaj to? Zato, ker je cilj češkoslovaških modnih izločb »oskrbeti vsako češkoslovaško ženo z najelegantnejšimi oblekami.«

»Unita« je v svoji kominformistični gorečnosti gotovo zelo pretiravala. Toda zaman in tendenca sta: če bi postala tudi Italija država, ki bi bila pod nadzorom »najmodernejšega«, bi tudi v tej deželi nastal tak raj kot na Češkoslovaškem. Ne samo kmečke žene in dekleta, marveč tudi italijanski rudarji bi bili lahko oblečeni v oblekah najnovejše mode.

Tudi slučaj v zvezi z zgodovinsko stavbo »Besenghia« v Izoli ima svoje mesto v Santinovi znameniti sobotni objavi. Tu bi lahko govorili o veliki občirnosti oblasti IO. V Istrskem okrožju imamo, kot povsod, odlok o zaščitenju zgodovinskih spomenikov, stavba »Besenghia« pa je redek zgodovinski spomenik iz baročne dobe. Zupnik don Dagnj je komisiji, ki je imela nalogo pregledati stanje v tej zgodovinski hiši, predpovedal vstop. Sele komisiji krožnega ljudskega odbora je dovolil ogled. Komisija je tu ugotovila, da don Dagnj in njegov predhodnik Marušič nista govorila resnice, ko sta dve leti zabijevala, da v hiši ni Besenghijeve knjižnice.

Skofjška kurija tudi trdi, da je ena tretjina duhovnikov odšla iz našega

okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

3. Evropske države bodo morale jasno povedati, koliko nameravajo prispevati za obrambo, da bo Truman lahko predlagal Kongresu na podlagi konkretnih predlogov nove kredite za gospodarsko in vojaško pomoč tujini. Zdi se, da bodo na podlagi konkretnih predlogov prejele evropske države od Amerike večjo finančno pomoč, kot je bilo prvotno predvideno.

Kot zadnja točka, o kateri bodo razpravljali v Lizboni, je vprašanje ureditve sredozemskega vojaškega poveljstva v zvezi z vstopom Grčije in Turčije v Atlantski pakt. Tu prihajajo na dan stara nesoglasja med Ameriko in Anglijo, vendar se zdi, da bo obveljalo ameriško stališče, ki zahteva priključitev grških in turških sil južno-atlantskemu poveljstvu pod vodstvom admirala Carneya.

Važna in težka so torej vprašanja, ki jih bo morala rešiti Atlantska konferenca v Lizboni. Vendar so zapadne sile kljub raznim težavam trdno odločene poiskati sredstva, da bo končno mogoče spraviti v pogon velik ustroj Atlantskega obrambnega organizma.

Kako bo do tega prišlo, bomo videli v prihodnjih dneh.

Vešča propaganda

V vsaki stiski, nesreči kogar koli najde SZ možnost, da pomaga — sebi! (Po tem principu je najbrž na debelo obljubljala in na kratko odklonila pomoč azijskim narodom, ko so to predlagali z dobrim namenom v OZN)

V soboto se je zopet oglašil fašistični škof Santin in — seveda — obtožila ljudsko oblast Istrskega okrožja zaradi nekega preganjanja vere. Njegovi »dokazi« so tako »prepričljivi«, da so čisto v skladu s predpusnim veseljem.

Ne bomo se spuščali v razglabljanja o raznih gorostasnih trditvah, kot so: »preganjanje duhovnikov«, o »62 zasliševanjih dona Gaetana Tumica«, o »slišanju, da postanejo duhovniki politični zupniki«. Vse te tačivke bi lahko imenovali smešne, če ne bi bile plod škofove fašistične pokvarjenosti in ne bi špekulirale na nepoučenosti javnega mnenja v Trstu, kot to dela tudi demokratsko glasilo »Giornale di Trieste«, ki je članek tako pompozno objavil v soboto. Sicer pa mora škof Santin kot duhovni oče tržaškega iredentizma voditi tudi v oblikovanju Istrskega okrožja — saj se je v svojem glasilu »Vita nuova« nedavno zaobljubil, da se bo boril za italijanstvo tukajšnjih krajev. Mi bi k temu še pristavili: kot se je boril ves čas fašizma in zaradi česar je tudi postal škof, in če je takšen škof, ne morejo biti njegovi podre-

jeni dosti boljši, saj morajo po cerkveni hierarhiji točno izpolnjevati njegovo ukaz.

In prav v tem — namreč, da hoče del tukajšnje duhovščine delovati po škofovem iredentističnem programu — je tisto, kar povzroča trenja med istrskim ljudstvom in nosilci Santinovih prav lahko kmečanskih idej.

Vsakdo se lahko prepriča, da v Istrskem okrožju nihče ne preganja vere in da tu ni nacionalnega zatiranja. Neenje nacionalne mržnje pa je po zakonu kaznjivo. In če je prišel z ljudstvom v konflikte kaplan Favotič Mauč, ki ga škof prikazuje kot žrtev vernega preganjanja, se ne moremo čuditi. V duhu Santinovega programa o italijanstvu tukajšnjih krajev je hotel raznarodovati hrvaško mladno. Ko je kot šovinist izgubil vsako podlago za svoje nadaljnje delovanje v Bujah, je odšel v Trst. Kot »specifista« ga je škof poslal v Izolo, kjer pa ni smatral niti za potrebno, da se

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

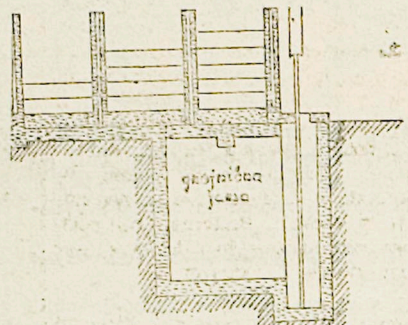
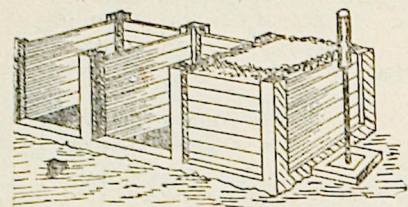
Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. Oba sta svoj poklic izrabljala za razna nemoralna dejanja, ki spadajo v območje šestdeset božje zapovedi. Celo razna posvečena merja so jima prišla prav.

Tako izглеđa preganjanje vere in duhovnikov v Istrskem okrožju, o katerem škof Santin govori ob vsaki priliki, ker mu je trn v peti ljudska oblast, ki mu onemogoča po nas izvajanje njegovega iredentističnega programa, ki ga tako uspešno razvija v sosedni coni.

Okrožja. Morda bo to resnično, toda eno je gotovo, da ni bil nihče izgnan. Res pa je, da so šli k svojemu škofu vsi hišni fašistični duhovniki, ki so zamenjali pregnane slovenske duhovnike v Smarjah, Kerkavčah, Dekanih, Pomjani in drugih krajih. Lahko si mislimo, kako so bili ljudje pri stcu ti oznanjevalci fašističnega sovraštva, ki jih je postal slovenskem ljudstvu škof Santin. Ob koncu vojne so ti duhovniki smatrali, da je njihovo fašistično poslansvo končano, in so šli v Trst. Da sta šla iz našega okrožja v zadnjem času župnika Bortuzzo in Melusa, na tudi ni čudno, saj sta se popolnoma kompromitirala v obeh svojih župljanov. O

Urejeno gnojišče je važen činitelj naprednega gospodarjenja

Kakor na vseh področjih gospodarstva, tako nas tudi v kmetijski produkciji druge države daleč prekašajo. Poleg tega imajo te države čisto slabšo zemljo in manj zadovoljive klimatske pogoje kot pri nas. Kaj je temu vzrok? Velike važnosti za dosego večjih hektarskih donosov je boljša obdelava zemlje, selekcionirano seme, zatiranje raznih škodljivcev in bolezní, vendar je in ostane najvažnejši razlog dobro gnojenje zemlje.

Brez dvoma se z večjo uporabo umetnih gnojil večajo tudi hektarski donosi. Kmetijsko napredne države porabijo dosti umetnih gnojil in zato dosežejo tudi visoke donose, vendar je tudi tam glavni izvor plodnosti zemlje hlevski gnoj. Zadoščno in redno gnojenje s hlevskim gnojem je glavni pogoj za uspešno uporabo umetnih gnojil. Umetna gnojila smemo uporabljati samo kot dopolnilna gnojila s hlevskim gnojem, ker stalna in enostranska uporaba umetnih gnojil lahko več škoduje kakor koristi.

Deset zapovedi za naprednega čebelarja

1. Postopaj s čebelami vedno razumno in skrbno.
2. Delaj vedno preudarno in na črto.
3. Nikdar ne odpiraj panjev brez potrebe.
4. Skrbno pravčasno, da bo družina preskrbljena z medom.
5. Pazi na snago in red v panjih in čebelnjaku.
6. Ne trpi v panju slabičev. Bolje je imeti 5 močnih kakor 10 slabih panjev.
7. Varuj čebele pred mrazom in preveliko vročino.
8. Skrbno pazi, da ima vsak panj, rodovitno in mlado matico.
9. Preskrbi si pravočasno nove panje in potreben material ter popravi stare panje, da te čas ne prehiti.
10. Skrbno pazi, da ne izgubiš po nepotrebnem niti grama voska.

Kaj mora vedeti napreden poljedelec

Koliko gnojja proizvajajo domače živali.

Srednje razvite živali pri dobri prehrani dajo letno naslednje količine gnojja:

Konj (če odbijemo izgubo gnojja, dokler žival dela), daje letno približno 80 stotov gnojja.

Vol (če odbijemo količino gnojja, ki se izgubi med delom), daje letno približno 80 stotov gnojja.

Krava, ki ne dela (če odbijemo količino, ki jo izgubi na paši), daje letno 60 do 70 stotov gnojja, medtem ko daje molzna krava, ki ne odhaja na pašo, letno približno 100 stotov gnojja.

Svinja daje letno 15 stotov, ovca 7 stotov gnojja.

Na podlagi teh podatkov vsak kmetovalec lahko približno izračuna, s kakšno količino gnojja razpolaga.

Koliko gnojnice nam da letno živina? Vol in krava dajeta letno 30 hl, konj 10 hl, ovca 1 hl in svinja 5 hl gnojnice.

Kako dobro nabrusiš koso ali srp.

Koso ali srp nabrusiš bolje kot brusom, če ju pred uporabo namakaš v vodi, ki si ji dodal nekaj kapljice (na 10 l vode 1/20 litra) žveplene kisline. Če nato potegneš koso z navadnim brusom, bo kosa dobro rezala. Če slučajno kosa in srp ležita dalj časa v vodi, jima to ne škodi.

Saje — dobro gnojilo.

Navadno naši kmetje saje odvržejo, toda saje so dobro gnojilo. Saše so počasni razkrajajo, zato jih uporabljamo v času oranja ali kopanja njiv.

To so kmetje v naprednih državah že davno ugotovili, zato polagajo največ pozornosti večji in boljši proizvodnji hlevskega gnojja. Vsaka se tako majhna kmetija ima dobro urejeno gnojišče. Sredstva, ki jih vanj vložijo, se jim dobro obrestujejo. Gnoj na gnojiščih pravilno zlagajo in tlačijo ter tudi na njivi z njim pravilno ravna.

Ce se ozremo po naših kmetijah, vidimo kaj žalostno sliko. Malokje opazimo urejeno gnojišče. Se manj primerov pa je, da bi z gnojem in z gnojnico pravilno delali. Posledica tega je velika izguba količine in kakovosti gnojja. Velike izgube hranilnih snovi iz gnojja in gnojnice zaradi nepravilnega spravljavanja in neurejenih gnojišč ter gnojiščnih jam so vzrok, da naši kmetje producirajo malo gnojja in še ta je slab, kar je tudi vzrok nizkim hektarskim donosom.

Gnojja nikoli ne smemo pustiti razmetanega, temveč ga zlagamo v plasti in sproti tlačimo. V nasprotnem primeru se prenašajo razkrajajo in končno nimamo kaj voziti na njivo. Obenem se pri razmetanem gnoju, ki se naglo razkrajajo, izgubljajo nastajajoči amonjak, ki bi sicer ostal v gnoju kot hranilna snov za rastline. Zato vrh zložene plasti, ki lahko doseže 1,2—1,5 m, damo 20 cm debelo plast zemlje, ki vsake izhajajoče pline. Obenem obsečujemo gnoj, da se preveč ne izsuši. V ta namen je dobro obsaditi gnojišče z vinsko trto ali kakšnim drevjem, ki daje dosti sence. Tudi dno gnojišča ne sme biti propustno, ker se sicer hranilne snovi z dežjem izpirajo v globino zemlje in so tako za rastline izgubljene. Iz higienskih razlogov ne bomo gnojišča postavljali preblizu vodnjaka ali stanovanjskega prostora, temveč na dostopnem, skritem kraju.

Se več kakor z gnojem pa se pri nas greši z gnojnico. Ki navadno odteka po dvoriščih, občestnih jarkih in okrog gospodarskih poslopij nelikaniščena ter kvari zdravo okolico. Gnojnice, ki lahko zelo povzroči pridelek, bi morala prav tako kot gnoj biti shranjena v nepropustni dobro zaprti jami.

Marsikdo se izgovarja, da nima za vse to potrebnih sredstev, toda ureditelj gnojišča in gnojne jame se vsakemu kmetu pošteno obrestuje. V Istrskem okrožju je tudi oblast spoznala potrebo, da se odpravi dosedanja stanja. V ta namen je razpisala en milijon dinarjev nagrad gospodarjem, ki bodo zgradili gnojišča z gnojničnimi jamami in to v višini od 30 do 50 tisoč dinarjev.

Na sliki —1— vidimo gnojišče, ki v celoti odgovarja za malo kmetijsko gospodarstvo in ni niti predrago, kar lahko izračunamo iz priloženih podatkov. (Podatki so za betonirano gnojišče, lahko pa uporabimo namesto čistega betona tudi zid iz kamna, kar nam gnojišče samo še poceni.)

Sadjarji, pomlad se bliža

Vsa drevesa, ki so neobrezana, imajo pregosto krono, sonce ne pride do vseh njenih delov in zato dajejo le malo rodnega lesa. Pregoste kroge je treba predvsem razredčiti. Odstraniti moramo najprej vse bolne in suhe veje, potem odstranimo vse veje, ki rastejo v notranjosti kroge, ki rastejo v sosednjem krogu in ki se medseboj križajo. Pri močno zanemarjenih drevesih bi morali odstraniti marsikatero debelo vejo. Vendar je v takem primeru bolje odrezati dve ali tri manjše veje, ker bi z odstranitvijo debele naredili preveliko rano. Občutiti je treba tudi debelo vseh vrstih pogankov in koreninskih izrastkov.

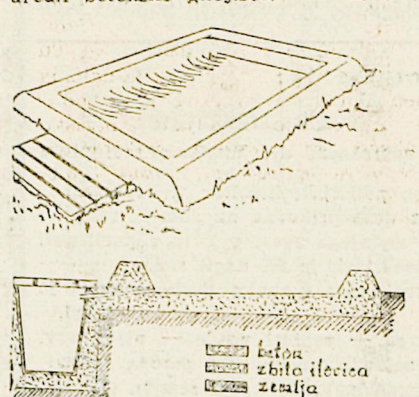
Pri redčenju kroge moramo paziti, da veje odstranimo tik ob tistem mestu, kjer izhajajo iz debla ali iz druge veje. Če bi na tem mestu pustili štrcelj, bi se rana le težko celila in bi skozi njo kasneje začela prodirati gniloba. Posebno za velike rane je važno to, da so gladke, zato je treba vse rane še gladko obrezati z nožem in po možnosti še namazati s cepilno smolo, da se laže celijo.

H.

Ce se kdo odloči za gradnjo, mora paziti, da ne bo zgradil premajhnega ali prevelikega gnojišča. Za odraslo govedo računamo 3 kvadratne metre gnojišča, za mlado živino 1,5 kv. m, za odraslo svinjo 0,6 kv. m. Za gnojnično jamo računamo 3 kubične metre za eno odraslo govedo.

Gnojišče naj bo grajeno v obliki pravokota in predeljeno na tri dele, tako da se gnoj lahko pravilno zlagajo. Gnojnična jama naj bo pod gnojiščem, da se prihrani prostor. Izven gnojišča naj bo samo jašek za črpanje gnojnice.

Slika —2— nam prikazuje prerez gnojišča, ki je zelo dobro in še cenejše kakor prvo. Na sliki —3— pa vidimo gnojišče in gnojnično jamo iz zbirke ilovice. Tako gnojišče nas stane le nekaj truda in dobre volje. Ureditelj bi ga moral vsak kmetovalec, ki trenutno nima pogojev, da bi si uredil betonsko gnojišče.

(K sliki —1—): Za gnojenje 15 kv. m površine in gnojnično jamo 15 kub. metrov prostornine, to je za pet odraslih goved, rabimo:

pomešanega gramozja in peska 10,20 kubičnih metrov, cementa 2660 kg, peska 1 kubični meter, železa 70 kg, desk (debeline 7 cm) 2,111 kub. m.

Načrt nam naredi arhitekt. Namesto desk lahko damo ograjo tudi iz betona. V tem primeru se poveča količina gramozja in cementa.

GOSPODARSTVO

Uspeh vzorčnega velesejma v Zagrebu

V Zagrebu se je vršil od 25. januarja do 5. februarja tega leta vzorčni velesejem, katerega so se udeležila mnoga evropska proizvodnja podjetja iz vse države in iz Istrskega okrožja. Na tem vzorčnem velesejmu so podjetja razstavljala svoje proizvode in sklepala pogodbe za 1952. leto. Podjetja so si prizadevala, da dajo na vzorčni velesejem kar najboljšo kakovost in vrsto proizvodov, kar se odraža tudi v sklenjenih pogodbah, saj je bilo v dneh vzorčnega velesejma prodanega okrog tretjine vsega razstavljenega okroga na prodajo stavljenega blaga.

Vzorčni velesejem v Zagrebu ima tudi svoj vzgojni pomen. Marsikatera podjetja so neposredni povpraševalci po blagu počutili, kakšno kakovost, vrsto in ceno proizvodov si trg in konkretni potrošnik želita. V tem smislu velja uspeh vzorčnega velesejma v Zagrebu za mnoga naša podjetja, dasi so uspela prodati znaten del na prodajo stavljenega blaga.

Temeljita obdelava družbenega plana FLRJ

Diskusija o družbenem planu FLRJ ni ostala le govorniški program za različne sestance, marveč je našla svoje pravo poprišče; zajela je vsa proizvodna podjetja brez izjeme. — Diskusija v proizvodnih podjetjih je najbolj bogata, stvarna in za podjetje samo koristna. V mnogih podjetjih so prav v temu diskusije o družbenem planu in o svojem družbenem prispevku odkrivali številne rezerve in takoj podvzeli ukrepe, ki jim zagotavljajo milijonske prihranke. Delovni kolektivi so skupno obdelovali kalkulacije posameznih proizvodov in sklepali o nadaljnjem načinu in vrsti proizvodnje.

Glavne diskusije so zbrale pestro in bogat material iz diskusije o družbenem planu, ki se je vršila v vsi-

Kmečke delovne zadruge in gospodarski račun

Na tretjem zasedanju Zadrúžnega sveta so delegati obširno diskutirali o uvedbi gospodarskega računa v Kozah. Sprejet je bil sklep, da se takoj pristopi k tehnični izvedbi in sicer najprej v zadrugah, kjer je organizacija dela najboljša in to v Pobjeh in Pučah.

V Pobjehski zadrugi je bil na množičnem sestanku zadrúžnikov podrobno obrazloženi smisel gospodarskega računa, kar so skoraj vsi zadrúžniki pozdravili. Sklenili so, da takoj po novem letu začnejo delati po novi organizaciji, to je po gospodarskem računu.

Zanimalo nas bo, zakaj so se skoraj vsi zadrúžniki strinjali in navdušili za uvedbo gospodarskega računa in kakšne so njegove prednosti. Zadrúžno zemljišče so razdelili na štiri skupine, ki so se same formirale. Na čelu vsake skupine je skupinovodja, ki je prav tako vključen v proizvodnjo. S tem načinom dela so bili odpravljeni brigadirji, ki so proizvodnjo samo obremenjevali. S tem, da so posamezne skupine dobile v obdelavo določeno zemljišče, se je delovna storilnost dvignila najmanj za 35%. Z novim načinom dela so pritegnili k delu vse zadrúžnike, tudi one, ki so se doslej dela izogibali. Uveljavili so stari izrek: kdor ne dela, naj tudi ne je.

Poglejmo še druge dobre strani gospodarskega računa. Na podlagi gospodarskih načrtov in kalkulacij za vsako kulturo in gospodarsko dejavnost posebej so ugotovili višino proizvodnih stroškov na eni in njeno rentabilnost na drugi strani. Tako bo zadruga razvijala svoje gospodarstvo na podlagi rentabilnosti po poti, ki si jo je že vnaprej določila. Vsaka skupina je zadržena za določeno proizvodnjo ter bo prejela v to svrhu vsa potrebna reprodukcijska sredstva, ki so na podlagi delavnih načrtov določena. Za izvršitev teh nalog bodo zadrúžniki prejemali stalno plačo, sprejemljivi — dopolnilni del plače pa po vsakem izvršenem delu. Na podlagi gospodarske-

ga računa in ugotovitve čistega dohodka bo znašal delovni dan 480 din, ki pa se bo s presežkom določene proizvodnje in varčevanjem / reprodukcijskih sredstev še dvignil. Poleg predvidenega delovnega dne je zadruga določila od čistega dohodka milijonstotinošč v sklade. Največji znesek so določili v temeljni sklad, ki bo služil za nadaljnjo krepitev zadrúge, nadalje v socialni, kulturni in rezervni sklad.

Na podlagi ugotovitve rentabilnosti si je zadruga napravila perspektivni gospodarski načrt in kolobar (plodored). Po tem načrtu bo zadruga v teku treh let obnovila 8 ha vinogradi, 3 ha sadovnjaka, pri poljskih in vrtnih kulturah pa bo prišla k 7 letnemu kolobarju, kamor pristoje tudi lucerno.

Tudi druge gospodarske dejavnosti, kot traktor, kamijon, gostinski lokal, živalska vprega, so postavljene na svoj gospodarski račun, po katerem jim je določena letna izvršitev dela.

V zadrugi se je začelo novo življenje. Skupine med seboj tekmujejo. Rezultat tega je, da bo zadrúga zemlja v nekaj dneh obdelana.

Po vseh zadrugah se zadrúžniki zelo zanimajo za uvedbo gospodarskega računa. Ponekod so že začeli z delom po skupinskem sistemu, le žal da manjka ljudi za tehnično izvedbo, da bi po vseh zadrugah gospodarski račun pravočasno izvršili. G. T.

Naši kmečki pregovori

- »Brez živine ni življenja kmetu.«
- »Če ti gnoj smrdi — ti bo tudi hrana smrdela.«
- »Tisti, ki živino redi — se lakote ne boji.«
- »Bog naj ti da v hiši moški in v hlevu ženski rod.«
- »Oko gospodarja redi živino.«

hovich podjetjih, ki ga v minulih dneh predložile v skupno obravnavo v Beogradu.

Na skupnem sestanku je govoril tudi predsednik Gospodarskega sveta FLRJ tov. Boris Kidrič, ki je opozoril na velik pomen nenehne borbe za odkrivanje rezerv, za znižanje proizvodnih stroškov, za izboljšanje kakovosti in vrste proizvodnje in predvidel, da bodo tudi republiški družbeni plani obdelani in sprejeti do začetka aprila tega leta.

Licitacije - prelom v našem gradbeništvu

V Istrskem okrožju je na področju gradbeništva napravljen prelom z negospodarsko tradicijo. Gradbeni podjetja so doslej prevzemala gradbena dela na podlagi planiranih investicijskih zneskov, toda svoje delo so obračunavala na podlagi situacij in normativov. Na ta način so gradbeni podjetja mnogokrat v znatni meri preokročila planirani investicijski znesek, ne da bi za to odgovarjala. Tak način graditve je v odločnem nasprotju z našimi novimi finančnimi sistemom, v katerem predstavlja dinar temeljno obliko gospodarskega preračunavanja.

Zato je Istrski okrožni ljudski odbor sklenil, da se vsa gradbena dela po investicijskem planu za 1952. leto oddajajo gradbenim podjetjem le preko licitacij. Gradbeni podjetja dajo na podlagi podatkov in načrtov investitorja o predvidenem investicijskem objektu svoje ponudbe.

Na dan licitacije odpre posebna komisija dospele ponudbe in odda delo najboljšemu ponudniku; ki je dolžan v okviru načrta in določenih gradbenih elementov v določenem roku dovršiti investicijski objekt.

Take licitacije so se že vršile za obnovo hotela »Stella Maris« pri Umagu, za nadaljevanje melioracijskih del v Ankaranu in za del gradbenih investicij pri obnovi rudnika Sečovelje. Novi način oddajanja gradbenih del gradbenim podjetjem je

vzbudil veliko pozornost v vsej državi, posebno še v Sloveniji.

Veliko zanimanje tujih turistov za Slovenski Jadran

Slovenski Jadran, predvsem Ploče, Sv. Nikčej in Piran, postaja priljubljena turistična obala za tuje goste. Število tujih turistov na Slovenskem Jadranu raste od leta do leta. V 1948. letu je gostinski promet s tujimi turisti znašal komaj nekaj preko 3 milijone dinarjev. V 1951. letu se je ta gostinski promet povečal štirinajstkrat in dosegel skoraj 42,5 milijona dinarjev.

Najštevilnejši tuji turisti so poleg Tržčanov predvsem Svcarci, Avstrijci in Angleži. Med tujimi turisti na Slovenskem Jadranu so Italijani, Francozi, Nemci in Amerikanci. Tudi za letošnji turistični sezon na Slovenskem Jadranu se tuje turistične agencije zanimajo in so v Istrsko okrožje poslale nekaj svojih zastopnikov. Videz je, da se bo število tujih turistov na Slovenskem Jadranu v letošnjem letu znatno povečalo.

Na koprskem in sečoveljskem melioriranem zemljišču bodo gradili nova kmetijska naselja

V teh letih so se v nizini okrog Kopra in v dolini Sečovelj vršila obsežna melioracijska dela, ki so zajela površino okrog tisoč hektarjev. Okrajni ljudski odbor v Kopru se je odločil, da že v tem letu začne z graditvijo novih kmetijskih naselij na koprskem in sečoveljskem melioriranem zemljišču. V ta namen je za enkrat določenih preko 30 milijonov dinarjev. H graditvi teh naselij mudi okrajni ljudski odbor pritegniti tudi zainteresirane kmete in zadrúžnike, ki se želijo preseliti s hribovitih predelov na meliorirano nizino v bližini morja, ki obeta dajati nevin naseljem bogato letino.

S P O M I N U VLADIMIRJA KANTETA

Dr. Vladimir Kante je bil primorski rojak, rojen v Sežani. Ob koncu prve svetovne vojne se je rodovina preselila v Ljubljano, kjer je pokojini do-
vošil univerzo. Med drugo svetovno vojno je bil kot svetnik ljubljanske policijske uprave zaradi povezave z OP obsojen na smrt in obesen 24. februarja 1945.

Leto 1945, sončen februarSKI dan v Ljubljani, ki je bila še vsa v snegu.

Pozno popoldne smo se jetniki-delavci vračali v zapore na Poljan-
ski nasip. Vodil nas je šepavi Da-
nec, mlad človek, ki ga je bila vojna uvrstila med invalide in al-

Jože Pahor

koholike. Ničesar nismo slutili, če-
prav je dan prej gnuša gestapo-
pec in belgardistov ogledoval je-
čo. Komaj smo stopili na obširno
sprednjo dvorišče, povsod praz-
no, mirke straže, povsod nenavadna
tišina.

Pozaklenili so nas. Tovariši se mi
je približal in opozoril: »Začelo
se je. Če bi se bili vrnili nekaj mi-
nut prej, bi videli Kanteta. Obso-
jen je na smrt.«

V tovariševih očeh je trepetala
groza, sicer mirni moči je bil skraj-
no razburjen. Razumel sem: prav
v njegovem stanovanju sta se od
časa do časa pojavljala obsojenki
Vladimir Kante, svetnik pri poli-
cijski upravi in zaupnik Osvobodit-
ne fronte.

Tisti trenutek ni še nihče izmed
jetnikov vedel, da se je odigral med
visokim ozidjem poleg zaporov pr-
vi del žalozigre, ki je prav tako o-
supnila kot raztovarila zbrano ge-
stapovsko-belgardistično svajato. V
dvih vrstah rasto tam med obzid-
jem kostanji, ki so se s svojimi
bleščečimi rjavimi, smolnatimi na-
stavki pravkar pripravljali, da bi
pozdravili pomena. Na vejo enega
kostonjev tik pred vhodom v cvekve
nekdanje prisilne delavnice je kry-
nik obešal Vladimira Kanteta. Ko
mu je spodbil podnožje, se je vrv
sumkoma napela, utrgala, in na
smrt obsojen je padel na zemljo.
Omamljen je vstal in kakor izgub-
ljan šel čez kup gruša naravnost

ZANIMIVOSTI PO SVETU

Pokojni angleški kralj Jurij VI. je
prejemal letno 410.000 funtov šterlin-
gov, kar pomeni približno 700 mil-
ionov lir ali 344.400.000 dinarjev. To
vsoto bo zdaj prejemala nova angle-
ška kraljica Elizabeta II, ki je došlej
kot princesa prejela 40.000 funtov
šterlingov letno. Njen mož vojvoda
Edimburški je kot soprog princese
prejemal 10.000 funtov letno, kar mu
bo zdaj kot soprogu kraljice znatno
povišanci. 3-letni prestolonaslednik
Karel pa bo prejemal 6000 funtov
letno. Po zakonu bi morala vdova po-
kojnega kralja Jurija VI. kraljica
Elizabeta (mati), prejemati letno 70
tisoč funtov.

Preteklo leto so različni požari po-
vročili v veliki Britaniji za 21 mil-
ionov 135.000 funtov šterlingov škode,
ozicoma za 3 milijone funtov več ka-
kor leta 1950.

V ZDA so v preteklem letu povzo-
čili nožari za 663 milijonov 199.000 do-
tarjev škode, to je za 7 odstotkov več
kot v letu 1950.

Te dni so ribiči iz Voltri na li-
gurski obali ujele v mrežo precej ve-
lika riba. Ko so jo razrezali, so našli
v njeni notranjosti dobro zapaketo-
vo sklenenko, v sklenenki pa je bil
nekaj listek. Napisan je bil oktobra
1948. Podpisani je bil Louis Leclerc,
stan v Rue Polonais št. 12 v Nizzi.
Leclerc je prosil, da bi listek izro-
čil njegovi družini. Navajal je, da
je že več dni sredi razburkanega
morja na majhni barki in da je iz-
gubil vse upanje na rešitev. Prestavil

Britanski alpinisti se bodo pridru-
žili švicarski ekspediciji, ki name-
rava letos spomladaj zavzeti Mont
Everest. Ekspedicija bo odšla marca
meseca in bo tam 6 mesecev. Široki
bodo znašali 2.000 švicarskih fran-
kov, kar bi pomenilo približno 13
milijonov din.

je ostalo v ozračju, kar duši! Saj se
tegate ni treba več bati, saj je mr-
tev! Vina — na njegovo smrt!

V hrupu dviga čelo poveljnik po-
litične policije, propalica sloven-
skega rodu. S hripavim, pijanim
glasom vpije, da je doživel velik
priznisk. Soderga napiva, dovršuje
svoje dejanje z gnusnim obredom.

Ječa je tonila v noč, stermilo se
je popolnoma.

Mislil sem na življenje, ki je u-
gasnilo ob večeru, misli na nreš-
te žaloigre, ki so imele kljub te-
mu, da je bila vsaka drugačna, ven-
dar vse en sam, isti smisel. Majhen
narod, obsojen na smrt, narod, ki
niti misli ni, da bi komu storil kaj
žalega, se je branil in polagal ved-

Pavel Golja:
Iz balade
o nesrečnem dr. Vladimirlu Kantetu
Res, policijski komisar v Ljubljani,
a z dušo priklovan na dom in rod,
do zadnjega zvest v delu s partizani!
Obsojdi ga je SS nagli sod.

Krog vrata z zanko mirno v smrt je
šel, zrl,
ko se — prostec usode — utrga vrv.
Z zamudo mučeno zdel poroga rešen
v predpomnjenjani sni se v tje
se raho ziba, na drevo obešen,
nesrečni doktor Vladimir Kanté.

no težje žrtve. Posamezniki so u-
mirali, da bo ljudstvo živelo. Pot
soz in trpljenja, toda edina rešilna
pot.

Došlo sem bdel v noč. Potem so
se medo zarisala okna v steni, me-
sečina je dahnula k nam, mirno,
prijazno, kakor da se želi tiho po-
govoriti z nami. Pemenil sem, vstal
in šel do vrat. Bila so odklenjena,
mogel sem na hodnik, straže ni bilo
nikjer.

Skrozi okno na koncu hodnika se
je videlo doli. Pred cervijo je vi-
selo truplo v mesečini, ki je hladno
oblivala dreve, zidovje in zemljo.
V rahlem vetru je nihal mrlič, ko-
maj vidno. Sam je bil, noč mu je
delala družbo. Trpljenje je prešlo,
mrtni je dobil svoj mir.

Mraz me je stresel, vnil sem se
na pograd, tiho, da ne bi koga zbu-
dil.

»Ali nespis?« me je pritaženo
povprašal tovariš.

»In ti? Ti tudi ne?«

»Ne morem.«

Na pogradu se je nekdo sunkovi-
to obrnil, vzdignil, zastokal v snu.
Nekaj ga je mučilo, prav to noč,
prav po tem težkem dnevu. In ka-
kor pri nas, je bilo po vsej veliki
jetniški zgradbi. Ne, Vladimir Kan-
te ni bil sam, ob njem so bedeli to-
te ni bili sami, ob njem so bedeli to-
te ni bili sami. Zvesto so stali ob pri-
jem, v tihih vigrlih, ki naj priinese veliki
dan. Nestrno so ga pričakovali,
tako blizu je bil in vendar tako
daleč.

Danilo se je, prvi svit se je kra-
dil v ječo, ki je bila še vedno vsa
pokopana v molk. Naše sobe ni
prišel nihče zaklepat to noč, smrt
je ohromila tudi tiste, ki so stali
proti nam. Prisluhnil sem, tudi
stražnega koraka ni bilo slišati zu-
maj.

Vstal sem in šel spet k oknu na
hodnik. Se je viselo mrtvo truplo
na kostonju pred cerkvenim vho-
dom, se se je zibalo za spoznanje,
a zdaj je bilo le še v spodnji obli-
ki in brez obuvanja. Nekdo izmed
morske tolpe je ponosil mrtvega
okrasile. Vsa moralna beda ljudi,
ki so se bili zavrteli proti svobodi
slovenskega ljudstva, se je izprčala
tudi to žalostno uro.

Jutranje zvonjenje se je oglasilo
in naznanjalo Ljubljani, da je ne-
delja. Bila je najtišja, kar smo jih
doživeli v zaporih. Zunaj je v pred-
pomladnem svitu visel mrtvi Vla-
dimir Kante, med zidovjem so ob
njem molčale stotine tovarišev.

Sele pozno popoldne je prišel voz
s petimi, krstam podobnimi zaboji,
zbitimi iz surovega lesa. V enega
izmed teh so vrgli truplo žrtve in
maglo odpeljali. Vse se je zgodilo
tiho in neopazno, zločin je prevpil
pijano zmagovalje podživljane tolpe
prejšnjega večera — morlici so se
poskrili.

Kadar pridejo snubiti v pogorju
v hišo, tedaj se dela vse, kakor bi
nihče ne vedel, čemu so prišli.
V resnem obzoru se govore najnespa-
mečnejše laži.

Dospelvi pod Zakobiljekarjevo na
holmu stojiče hišo, je postalo resno
običje Jakopetovo. Na njivi pod vr-
tom so želi Zakobiljekarjevi. Ko sta
naša znanca prišla mimo, je dejal
Jakope važno: »No-o!«

K mizi sta sedla, a Tomj je obilil
pot čelo in lice. Hišni gospodar je
ročno odhitel iz sobe ter dolgo časa
izostal. Končno je zopet prišel in
prinesel veliko skledo supega mesa
in močaten hleb belega kruha. In to
vse je postavil pred naša znanca ter
ju potem resno vprašal: »Kam pa
vendar greš?«

Povedati moramo tudi, da se je bil
v tem prebickel in da je nosil sedaj
praznilno belo srčico.

»Kam naj greva?« je odgovoril Ja-
kope. »Pogledat sva prišla, kako kaj
pri vas sonce sij.«

Nato pa je z resnim obzorem pri-
šel v hišo. »Ali se v resnem obzoru pri-
šli?« in živina? Ali se vam dobro
sma?«

»Bo žele«

»In letina?« (Tu si je Jakope od-
rezal velik kos kruha.) »Ali ste za-
dovoljni z njo?«

»Bo žele«

Zelena zlato v Braziliji

»Zelena zlato, oro verde«, imenu-
jejo Brazilci kavo. Ta obširna de-
žela, v katero bi lahko vložili 32
Jugoslavij, obstoji iz več držav.
Obsega močene pragozde. V tih,
od belcev še nedotakanih prede-
lih, neomejno gospodarijo indijska
plemena. So pa tudi neizmerno
katerih so veliki nasadi kave.

Najboljše zemljo za kavo nudi
posekan pragozd tam, kjer so ra-
stla drevesa divjega česna in ki
leži nekako med 440–850 m nad
moriem. — Za pripravo te ugodne
zemlje je treba žrtvovati na tisoče
metrov dragocene kuriva. S se-
kanjem pragozda, ki ga izvrše do-
maščini, takomimeno Bahiani, so
zdržene mnoge nevarnosti: pik
strupnih kač, pajkov in drugega
mrčesa, nevaren je tudi brazilski
jaguar. Posekani gozd puste en me-
sec, da se suši, nakar ga zažgejo.

Dovršeno delo praznujejo delavci
s plačo, na razni petje vola.
Teren, pridobljen na tak način
za plantazo kave, meri okrog 2000
hektarjev, nanj masade po nekaj
tisoč kavnih grmčikov. Ti pa zahte-

Kava natovarjajo, da jo zmečejo v morje; s tem obdržijo visoko ceno

KAKO SE MI ŽENIMO

»Kaj pa zdravje pri hiši?«

»Bo žele«

»Od hiše seveda ničesar ne poda-
ste?«

»Ne vema.«

Tedi so se vrata odprla, in Fran-
nica je pogledala sramežljivo v sobo.
»Očca, zakurila bom« je rekla tiho.
»Le zakuri, le!«

In izgnila je zopet.

V istem trenutku je Jakope izpre-
videl, da se ima pripraviti na napad.
Brez vsakega uvoda je zakričal hipo-
ma: »Očca, dvajstajsto bo premalo!
Voliči morajo bitli!«

»Ne vema!«

»Kaj?« — in Jakope se je delal
strašno srditega — »vsi jih pa daste?«
Toma, pojdi v vrt! Vi jih ne daste?
Toma, pojdi v vrt!

In Toma je odšel in stopil v vežo.
Ondi je sedel na ognjišče. Dekle je
nivalno lonce ter sedaj pa sedaj
obiralo željne poglede k njemu. To-
ma je bojažljivo svoj obraz sukal
proti oknemu, saj se mu strahu.

»Pravilo, da si se vzela!« je vzdih-
nil in pot mu je stopil na čelo.
»Se pa!« je odgovorila ona sladko
ter izšla korec, vode v velik lonce
pred sabo.

»Ali bo za kratev?« je vprašal tesno.
»Junio imamo in tej vsak dan kaj
skuhamo.«

»Tako, tako! Moja oča bi imel rad
pri doti še dva mlada voliča. A tvoji
ju neče dati.«

»Pravi, da ju ne da.«

»Bomo videli!« In dekle vrže to-
getno korec v skaf ter srdito odide
v sobo.

»Alj je res, da ju ne daste, voličev,
oča?« Potem se ji pa ulije studene
hitrh besed iz ust in naštev, ko-
liko mu je vsako leto prisluzila, ko-
liko pokrov mu prihranila; kako je
kopala, žela, stradala, slabo obklo
nosila in bogve kaj še vse prebila!

Svoj dokaz pa sklene s solzami. Ki
so se ji kot lešnik debele usule po
licih, tako da je stala končno vendar

je, da že več let ni bilo tako zale-
neveste. Med svati je bil tudi La-
zarjev Jakop; ukal je in bil dobre
volje. Vitkal je piškal med svoje če-
ljusti, da bi kaj zagodel — a tudi
danes se mu ni hotelo posrečiti. Ukali
je in pravil vsakemu, kdor je hotel
sišati, da je tudi to ženitev napra-
vila.

»Alj si zadovoljen v zakonu?« Sem
vprašal Toma.

Gledal je proti cerkvi v dolino. Ko
pa se je k meni obrnil, mu je pri-
leza debela solza iz očesa.

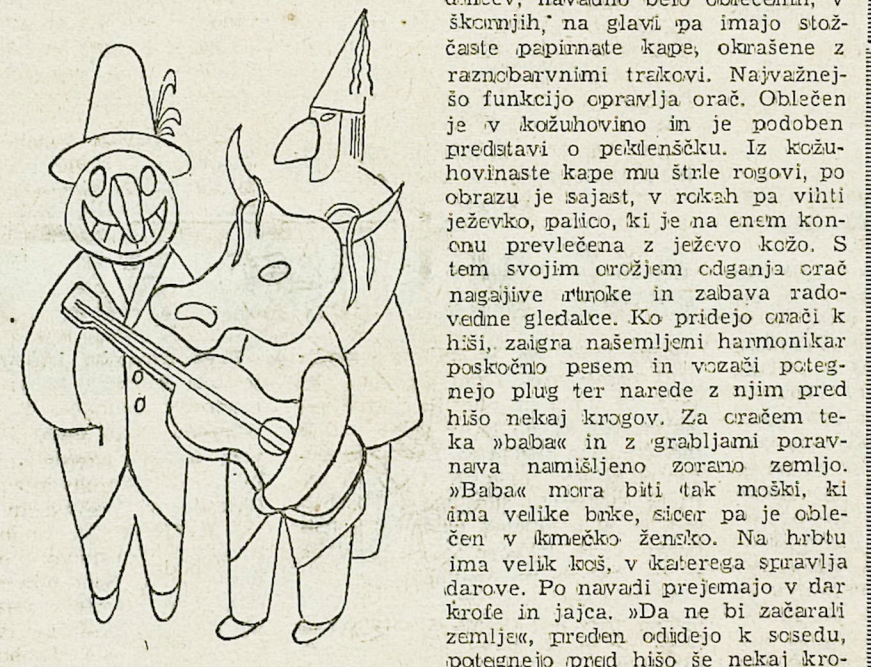
»Kaj hočem?« Franica ni najgorš
ena. Ali če pogledam otroka, ki ga
imava, ima ravno taka lica kot dru-
gi ljudje.«

Obiral si je oči ter odšel. Gospod
Bog pa se ga je usmilil in ga je ob-
saj s celo tolo pepih, dobro rejenih
otrok, katerim se čisto niti ne vidi,
kakšno lice ima mati, ki jih je rodila.

Pust — dan veselja in norenja. O
pustu si da človek maske na obraz,
obleče najrazličnejše modno šro,
da se pod krinko neopoznane maske
prej mili volji izmori. O pustu na-
vadne pozab! človek celo na svoj
stan in dostojanstvo, saj je skoraj
po vsem svetu kaj neval znani k-
tudi veselja in raznim neumnosti.
Otroci se navadno našemu že
teden dni pred pustom. Skatejto po
cestah in uganjajo burke. Danes je
smisel pusta zgolj v veseljačenju in
norenju brez kakšega globljega po-
mena. Včasih pa je bilo drugače.

V poganskimi dobi in ponekod še po
nastopu krščanstva je imel pusti po-
polnoma drug značaj. Pustni torej
je pomenil starim ljudem nekaj
mejniki med zimo in pomladjo. Tega
dne je prišel poganski kmet v svoji
vrednejemosti poganiti zimo in
njene zle sile. Klical je blage po-
mladanske sape, ki naj bi prinasa-
le rodovitnost njegovim njivam in
travnikom ter prednost njegovi ži-
vini. To čarjanje pomladi in rodovit-
nosti, je postalo komala običaj; pre-
našali so se od roda do roda in
mного se jih je ohranilo celo do
dand.

Če bi imeli priliko na pustni dan
obhđiti vse slovenske kraje, bi vi-
deli marsikaj zanimivega. Največ
starih pustnih običajev in navad se
je ohranilo na vzhodnem štajer-
skem. Tu srečujemo na pustni dan
po vaseh najrazličnejše maskar,
najrazličnejše živalske prdobe. Vse
to se je ohranilo še iz časev pogan-
stva, kjer so imele živali čarodajno
moč. Pogani so mislili, da se v grdih
živalih skrivajo žili duhovi, ki jim
prinašajo nesrečo in bedo. Za
vzhodno štajersko je zelo značilen
»Kurent« ali Kožuhar, kakor ga
nekateri nazivajo. Obleden je v te-
žak, narobe obrnjen kožuh, da dobi
s tem čim bolj živalsko podobo.
Tudi glavni ima pokrito z maske ži-
valske podobe in iz gobca mu visi
dolgi rdeč jezik. V nekaterih krajih
ima na glavi rogove, okrašene s pi-
sanimi trakovi. Okrog pasu ima pri-
peto verigo, na njej pa več krvavih
zvoncev, s katerimi dela velik hrup.
Navadno drži v roki palico, ovito
z jezevo kožo. Večkrat z njo koga
oplazi. V različnih krajih imamo
različne vrste maskar, ki imajo še
svoja stara imena. Med njimi naj o-
menim kamelo in medveda. Pone-
kod pa poznajo še »rusos« in »pi-
ce«. Na Krškem so še pred ne-
davnimi poznali »brnec«, ki je po-
snela konja ali kozla.

Vredno bi bilo omeniti tudi pustni
ogonj ali kres. Včasih so mislili, da
ogonj preganja slabe zimske duho-
ve, čarovnice, kugo in razne druge
bolezni. Danes je ta pustni kres že
skoraj zamrl, toda na Gorenjskem

SLOVENSKA BESEDA

8.

Iz tujih jezikov izposojene besede
so dandanes nepogrešljivi del na-
šega besednega zaklada. Nekateri
Slovenci brez njih ne morejo po-
vedati niti enega stavka, mnogi pa
se jih ogibajo in si res prizadevajo,
da bi govorili po domače. Ni na-
naren, da bi se s tujkani danes
ukvarjali, kajti posvetili jim bo
treba kdaj pozneje več daljših in
drobni razlag; zdaj pa se nam
potrebno, da za uvod opozarjamo
vsaj mimogrede na tiste, ki jih če-
stje ponavljamo kot otroci, kot pa-
pije, a velikokrat ne vemo, kaj po-
menijo.

Ena takih besed, tujk, ki jih več-
krat pišemo, bavemo, slišimo in iz-
govarjamo, je SOVINIZEM (z izve-
denkami soviniš, soviništica, sovini-
stičen). Kaj je sovinižem danes?
Sovinižem je reakcijska politika, ki
preganja in zasužnjuje druge na-
rode, ki podžiga narodno sovraštvo
in nestrpnost ter zagovarja rasno te-
orijo. Ali preprosto povedano: so-
vinizem je bojevitost, pretirano tole-
moljublje, strastno precejevanje
vsakega domačega in omalovaževanje
tujega.

Prvi so poznali ta izraz Francozi.
Beseda chauvinizme je nastala o-

Nočni Lov

Napisal: Guy de Maupassant

I.

Guy de Maupassant (1850-1893) je poleg Honoré
de Balzaca eden najboljših pisateljev franco-
skega realizma. V mladosti je začel pesnikovati, je
pa kasneje prešel na pisanje romanov, v katerih
realistično in s trpkimi primesjo pesimizma opisuje
življenje svojih junakov v tedanji francoski družbi.
Njegovi najbolj znani romani so: Bel ami (Le-
pi stricek), ki ga imamo tudi prevedenega v slo-
vensko; Pierre et Jean (Peter in Ivan), Fort co-
me la mort (Močan kot smrt). Izdal je tudi več
zbirki novel, od katerih slovijo: La maison Tellier
(Hiša Tellierovih) in Le Horla. Pod konic svojega
življenja je zbiral in je umrl v umobolnici.

Bilo je v eni tistih noči, ko zemlja izgleda kot otrpla
od mraza. Ledeni zrak tako ostro reže, da se zdi ves
zgoščen in otipljiv in nobena sapica ga ne vzmernira.
Nagiben je in otrdel, grize, vria skozi človeka, suši, ubija
drevesa, žuželke, in celo pičke, ki cepajo z vej na trda
tla, kjer v objemu mraza okamene.

Zadnji krajec meseca, ves bled in nagnjen na stran,
je izgledal omotičen v sredini prostora, in tako slaboten,
da ni mogel nikamor, ves otrpel in omrtvčen na miznem
nebu. Iz njega je na zemljo lila medla in žalostna sve-
tloba, oni umirajoči in bledkasti sij, ki nam ga pošilja
vsak mesec na koncu svojega pomlajevanja. Karel in
jaz sva hodila vstric, upognjenih hrbtov, z rokami
v žepih in s pusko pod pazduho. Najini fevliji, zamotani
v krpe, da ne bi drseli po zmurnjeni reki, niso delali
nikakega šuma, in jaz sem gledal belo paro, ki se je
dvigala iz gobcev najinih pov.

Prisla sva kmalu na rob močvirja ter se spustila
v prehod med trstjem, ki se je bobotilo v tem goščav-
ju... Naenkrat, na koncu nekega prehoda, sem zagledal
kolibo z ledu, ki so jo bili naredili, da bi nam služila za
zavejje. Vstopil sem in ker sva imela še dobro uro časa
do dviga plit, sem se zavil v
odejo, da bi se
malo ogrel. Ta-
ko ležeh na hr-
tu sem začel
opazovati skozi
močno prozorne
stene te polarne
koče spušeni
mase, ki je imel
sedaj kar štiri
rožičke. Toda
mraz, ki je pri-
hajal iz zamrz-
njene močvirja,
iz sten in z
neba, mi je kma-
lu tako strašno
vsaga prešinil,
da sem bruhnil
v kašelj.

Bratranec Ka-
rel se je vzne-
miril: »Nič mi
ni mar, če ne
bomo danes bog-
ve kaj sestrelili.«
je rekel, »ne
bi pa hotel, da

se prehladi.« In ukazal je čuvaju, da masce trstja.
Nametali smo ga na kup v sredini naše koče, ki je
imela na vrhu odprino za dim. In ko je rdeči plamen
svignil ob kristalno svetlih stenah, so se lete začele po-
časni topiti, čisto nalanko kot da se ti ledeni skledi polti-
jo. Karel, ki je ostal zunaj, je zaklical: »Pridi pogledat!«
Ko sem prišel ven, sem obstal od začudenja. Niša koča,
ki je imela obliko stožca, je bila kakor ogromen diamant
z ognjenim jedrom, ki je neneidoma vzklik na zmurnjeni
vodi močvirja. V notranjosti sva videla dve čudoviti obliki:
najina dva psa, ki sta se grela.

II.

Tedaj se je nad najinima glavama oglasil čuden, zgub-
ljen in bled krik. Svetloba našega ognjišča je prebrnila
divlje plite. Blisk je presekala noč. Karel je ustrelil. Oba
psa sta planila ven. In tedaj sva skoraj vsako minuto,
menjale se hitro merila in streljala, čim bi se naš trst-
jem pokazala senca letetečega živali. In zadahana psa sta
nama prinisala ubite in krvave živali, njihovo cko noju
je večjih še gledalo.

(Nadaljevanje na 10. strani)

MATEJ BOR in njegovo pesniško delo

Naše knjižne novosti

Za slovensko književnost je poleg drugega značilno to, da so malone vsa njena najboljša dela objavljena pod psevdonimi. Če izvajamo primere, ko so se posamezni pisatelji posluževali psevdonimov zgolj iz mode, nam to dejstvo lepo slika pogoje in razmere, v katerih se je razvijala naša književnost od svojega začetka, t. j. od Trubarja, ki se je v svoji prvi knjigi podpisal s Philopatridus Illirycus (Ilirski rodoljub), pa vse do naših dni. Iz novejših dobe bo zadostovalo, če omenimo, da so najboljše prozna dela, na pr. vsa dela Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca in Bevkov: Kaplan Martin Cedermac tudi izšla

Vladimir Pavšič — Matej Bor

pod psevdonimi, ki pa v tem primeru niso bili vzeti iz mode ali iz psevdohimomanije. Temu sta se pridružila tudi dva največja pesniška doprinosca iz dobe narodnoosvobodilne borbe, pesmi talentiranega in tragično umrlega Karla Destavnik-Kajuha in pesmi enega izmed najbolj znanih sodobnih slovenskih ustvarjalcev, Mateja Bora, s pravim imenom Vladimirja Pavšiča. Tako sta se Trubar in Matej Bor znašla na isti ravni: kakor se je moral pred 400 leti začetnik slovenske književnosti skrivati za izmišljenim imenom, tako se je moral tudi najmarkantnejši pesniški oblikovalec naše borbe in revolucije poslužiti iste metode, če je hotel izraziti duh in ideje svojega časa.

Matej Bor je v resnici pristen in pravi otrok naše revolucionarne borbe in predstavlja hkrati s Kajuhom pesniški izraz in podoba te borbe. Te trditve niti najmanj ne zmanjšuje dejstvo, da se je Vladimir Pavšič pojavljal že prej, in to celo v centralni predvojni reviji, Ljubljanskem zvonu, bil pa je bolj

Ljudska prosveta na Postojnskem

V septembru leta 1951 je bila ustanovljena Ljudska univerza, ki jo vodi tovariš Lilija Bogomil. Predavatelji so že začeli z delom.

Istovrstno je osnoval okrajni odbor LU svoje podružnice v St. Petru na Krasi, v Cerklji, v Postojni in v Starem trgu. V Postojni je LU pripravila »Večer naših književnikov«, kjer so brali govora dela France Bevk, Ferdo Godina, Ivan Potrč, Lili Novy, Marička Znidaršič in Matej Bor.

Vseh predavanj in večera književnikov se je doslej udeležilo 1400 ljudi.

Delo LU je postalo zelo razgibano. Najbolj delavne so dramske sekcije, ki so uprizorile letos že dolgo vrsto del domačih pisateljev in dramatikov. Vseh predstav je bilo 160, udeležilo se jih je nad 30.000 ljudi. Med ljudstvom so najbolj priljubljene veseligre.

Tudi ostale sekcije, kot so pevski zbori, orkestri, godba, literarne in folklorne skupine, so imele letos skupno z gostovanjem okrog 100 nastopov. Posebno se odlikuje gasilska godba v Postojni, ki jo vodi tovariš Klemen Vilhi.

Doslej so najboljši SKUD v St. Petru na Krasi, v Postojni, na Raketu in v Starem trgu.

Razveseljivo je dejstvo, da imajo skoraj vse ljudskeprosvetne organizacije kar najožje stike z okrajnim odborom Ljudske prosvete, ki jim pomaga pri delu in skrbi za koordinacijo med društvi.

znan kot pisec gledaliških kritik in esejist kakor kot pesnik. Narodnoosvobodilna borba in revolucija je odnesla Vladimirja Pavšiča in postavila na njegovo mesto Mateja Bora. Ta zamenjava ni ostala samo pri formalni zamenjavi imena, tem-

Dr. Milan Rakočević

več predstavlja v bistvu pomemben preokret v pesniškem delu Mateja Bora in ta preokret je postal pravi blagoslov za sedanje slovensko pesništvo. Namesto ekspresionistične-afektiranosti Vladimirja Pavšiča in predvojne pesniške generacije, je Matej Bor med partizani udaril na popolnoma druge strune, ki so zvenele v pristnih in resničnih zvokih sodobnega občutja borbenih ljudskih množic, ki so drhte, grmele in plamtele hkrati z drhtenjem in plamtanjem partizanske borbe. Iz tega časa nam je Matej Bor zapustil danes že legendarno zbirko pesmi »Previharimo viharje«, za katere naslov je moral skovati novo besedo, kajti v bogatem leksikonu slovenskega jezika ni našel priprave besede, da bi izrazil bistvo nalog NOB, s katere motiviko je zbirka prežeta od prvega do zadnjega verzja. To je prva literarna zbirka, izdana 1942. leta v partizanskih tiskarnah. Postala je neločljiv prijatelj slovenskih partizanov, danes pa predstavlja že največjo redkost. Čeprav je v zbirki dovolj mest, ki so zablistela in ugašala ob enem z odgovarjajočim borbenim trenutkom, so v njej pesmi, ki se danes predstavljajo strnjene program revolucije kakor na primer:

»Hura, rdeči pionirji,
v temelje, oboke
bombe, ekraziti!
Jutri, rdeči inženirji,
skozi slavaloke
novi svet graditi!

in zato je Bor povsem pošteno ravnal, ko je na razne ugovore v zvezi s to zbirko odgovoril:

»Lahko mirno priznam, da me teh verzov ni sram, ker so se uresničili. Pozneje, pa tudi že v mnogih pesmih iz zbirke »Previharimo viharje«, sem svoj aviharniški izraz opustil ne da bi se mu odrekel, pač pa zato, ker sem čutil potrebo po tem, da bi me razumeli tudi najpreprostejši ljudje in ne le avantgarda proletariata in inteligence. Naše osvobodilno gibanje je zajemalo čedalje širše plasti ljudstva in kolikor jih še ni zajelo, jih je bilo treba zajeti, beseda pa, ki ni jasna, ne opravi nič. To je bil torej tisti praktični vzrok, ki me je silil k vse preprostejšemu in vse jasnejšemu izrazu. Razumljivo pa je, da so me k temu silila tudi moja estetska spoznanja. Tem svojim nazorom je Bor ostal zvest ne samo v svoji zbirki Pesmi iz leta 1946, temveč zlasti v svoji najnovejši zbirki Bršljan nad jezom, ki jo je l. 1951 izdal Slovenski knjižni zavod v Ljubljani in v kateri je Bor zbral svojo pesniško žetev od osvoboditve dalje.

Prvi in glavni vtis, ki ga dobimo ob branju nove pesniške zbirke Mateja Bora, je enostavno, lahko razumljivo in sočno izražanje, ki s svojo preprostostjo in jednatostjo večših spominja na plemenito preprostost ljudskih lirskih pesmi. V slovenski poeziji novejših dobi ni bilo pred Borom razen Mileta Klopčiča nikogar, ki bi pesnil tako enostavno in umirjeno, razumljivo in jasno. Prav masprotno! Predvojni, zlasti desno usmerjeni pesniški rod, se je izgubljal v fraziranju in izumetničenosti, tako da je bil za razumevanje te »umetnosti« tudi izobraženemu bralcu potreben obširen komentar. V teh pesmih si našel vse: idealizem, romantiko, naturalizem, nadrealizem, vse vrste zablad in namigavanj, zama pa si iskal jasnosti in neposrednosti. Clovek se kar ni mogel iznebiti vtisa, da gre pri tej verzificirani prozi ali prozaicni poeziji predvsem za to, da bo njen smisel čim bolj megljen in nerazumljiv.

Bor je vse to zavrgel in si poskal drug vzor: ljudsko pesem in velikega Prešerna. Na njiju je zasnoval svoj izraz in obliko. Zlasti v oblikovnem oziru je vrnitev k velikemu slovenskemu klasičnemu

povsod očitna: tako v razdelitvi pesniškega področja kakor tudi po strogo formalni strani pesmi. Kakor Prešeren tako se tudi Bor udeležuje na področju balade, soneta, lirске pesmi, satire, epigrama in celo na področju sonetnega venca; kakor Prešeren tako tudi on pazi na čistost in dognanost stiha in nikoli ne zahaja v kilometrsko dolge verzze in še daljše pesmi, ki jih imajo nekateri moderni pesniki tako radi. Bor se strogo drži klasične oblike pesmi, ki ji vlija novo vsebino in s tem ponovno dokazuje upravičenost teorije, da se moreta tudi sodobna problematika in življenjska stvarnost odeti v dostojno oblačilo, če je seveda pesnik v resnici pesnik. Zdi se, da hoče Bor s svojo vhnitvijo h klasičnim vzorom Prešerna pokazati, da mora rasti slovenska poezija iz domačega duha in iz domačih tal, hkrati pa asimilirati napredni duh sodobne stvarnosti.

S tem pa nočemo reči, da Bor tudi vsebinsko posnema Prešerna. Poleg skupne potere, da kakor Prešeren tudi Bor črpa iz duše domačega človeka in domače grude, ju razdvaja ogromna razlika v pojmovanju življenja in človekovega poslanstva. Prešerenovemu pomirjenju z usodo, ki prehaja v izrazit pesimizem, postavlja Bor nasproti borbeno pripravljenost in neomajni optimistični pogled, ki ga ne skale niti najbolj tragični trenutki v življenju pesnika in njegovega naroda. Za to Borovo pojmovanje so značilni verzi iz njegovega Venca, posvečenega ljubljani in v boju padli partizanki Nini, v katerih trdi, da v njenem grobu »imam studeneč živ, kjer duša pije«, ali zaključni stih iz balade Vrnitev, kjer pripelje pesnik materi sina, ki je v boju izgubil oči, in kajuhoško kliče:

»Ne jokaj, mati. Sin je tvoj izgubil oči zato, da narod bi spregledal.«

(Konec prihodnje)

ALI MISLIMO NA LUTKOVNI ODER

Kdor meni, da je lutkovno gledališče namenjeno samo otrokom. Se moti. Že v starem veku so odkrili vse mikavnosti, ki jih lutke lahko nudijo tudi odraslim gledalcem. Lutkovno gledališče je bilo priljubljena zabava antičnih Grkov in Rimljanov. Posebno radi so se z lutkami ukvarjali orientalski narodi. Njihove bogate pravljice so kar klicale po uprizorjanju.

V Evropi poznamo samo dva načina igre z lutkami. To so ročne lutke in viseče lutke ali marionete. Ročno lutko si igralec natakne na roko nekoliko tako, kakor rokavico s tremi prsti. Na kazalcu je glava, palec in sredinec pa nadomeščata roki. Dlan pokriva obleka, nog pa ročna lutka nima. Igralec dvigne lutko, da pogleda iznad zaslona, za katerim je sam skrit. Slovenji smo dobili ročne lutke šele nekaj let pred vojno. Vpeljal jih je Miklavž Kuret. Napisal je tudi več igrice za ročne lutke in dal vlogo glavnega junaka in posrednika med lutkami in gledalci Pavlihu.

Marioneta je iz lesa izrezljana lutka z gibljivo glavo, rokami in nogami, ki so pritrjene z dolgimi nitkami na poseben ročaj, s katerim vodi premika lutko. To ni tako enostavno delo, saj ima vsaka lutka najmanj osem nitk, po dve na nogah, rokah, glavi in ramah. Nekatere lutke pa imajo celo po dvanajst in še več nitk. Vodič stoji na mostičku nad odrom.

Državna založba Slovenije je te dni izdala »Izbrane pesmi« Pavla Golie (208 str.). Precej obširno in za bralce brez dvoma zanimivo pesniško zbirko je uredil Filip Kalan. Zbirka podaja prerez skozi celotno pesnikovo delo.

V nekaj besedah bi se rad dotaknil vsebinske ureditve zbirke. Razen pesmi iz zbirke »Pesmi o zlatolaskah« (1921), »Večerna pesmarica« (1921) in »Pesmi« (1936) so v ta okvir zajete tudi pesmi, objavljene po mnogih revijah. Nekatere pesmi so tokrat prvič natisnjene in so prišle, kot pravimo, direktno iz pesnikovega rokopisnega predala. Pričujoči pesniški zbor sega nazaj od leta 1907 pa do leta 1951. »Izbrane pesmi« so časovno in motivno razdeljene v šest ciklov. Prvi štirje ciklji obsegajo pesmi predvojne dobe, zadnja dva pa prinašata motiviko zadnjih let z vojno in domovinsko tematiko.

Ce bodi lirika odkrito umetniško izpovedovanje pesnikove osebnosti, je ta odlika Golievim pesmim lastna kakor malo katerim drugim pesnikom. Zlasti pri Golievih pesmih, ki so zlasti ali skrivnostni, preobčuten z nepotrebnimi pesniško navlako. Pesnikov odnos do okolice in do sebe, do sveta in življenja, do majhnih in velikih vprašanj, ki vznemirjajo njega in njegovo dobo, je točno, nedvoumno označen. Bralca posebno pritegnejo nekatere njegove ognjevitve pesmi, ki so po nastanku starejšega datuma. Tu obračunava z družbenimi razmerami, sodi in obsoja, šiba in se brani, odklanja sedanost in napoveduje lepše dni. Kakor vsak vojščak za višje ideale ima tudi Golia svoje zopernike in proti tem pogosto nameri svoj pesniški rapir. — Kot jezikovni oblikovalec je Golia globoko vsrkal iz razne vrednote naših najboljših. Beseda mu je lahkotna, živa, bogata. Tudi v daljših zaletih jo krepko obvlada in jo jasno usmeri v skladno zaključek.

Filip Kalan priobčuje v knjigi kratko, a vsebinsko tehtno napisano biografijo pesnika, ki je obenem znan dramatik, zlasti mladinski;

pesnik sam pa objavlja bibliografijo svojih pesniških del. — Založba »Mladinska knjiga« nam obljublja, da bo v letu 1952 izdala izbor petih Golievih mladinskih iger s primernim komentarjem.

V »Mali knjižnici«, ki jo izdaja Slovenski knjižni zavod, je izšla povest Johna Steinbecka »Ljudje in miši«. Povest, ki je znano avtorjevo delo, je prevedla Metka Gosakova. To pisateljevo delo so prevedli že v številne tuje jezike in filmali. Povest nam slika delavce, ki jih brezposelnost žene iz kraja v kraj, skozi težave in nadloge življenja, dokler ne najdejo trenutne zaposlitve na bogati farmi. Tu sanjarijo o lastnem koščku zemlje, pa jih usoda, opehari še za neznamen drobec sreče.

V tej povesti je John Steinbeck pokazal svoj čudoviti dar opazovanja, napeto in zgoščeno slikanje dogodkov, ljudi in socialnih razmer. Upamo, da bodo slovenski bralci z veseljem segli po tem delu, ki jim bo marsikaj nudilo v svoji strnjeni obliki in bogati vsebini.

Jovan Popović umrl

V Beogradu je 14. t. m. po dolgotrajni srčni bolezni umrl znani srbski socialni pesnik in pisatelj Jovan Popović, star 47 let.

Prve pesmi je objavil kot dvajsetleten študent l. 1925. Stiri leta nato so ga zaradi antologije socialnih pesmi »Knjiga drugova« zaprli. Več let je urejeval literarno revijo mladih srbskih revolucionarjev »Stožera«. L. 1941 je izšla njegova najboljša knjiga, zbirka pripovedk »Red mora biti«, iz izrazito socialno in družbeno-kritično noto. V narodnoosvobodilni borbi je sodeloval od vsega začetka. Od njegovih partizanskih šapirografiranih del je najboljša zbirka pesmi in črtic »Lastovka v strojičnem gnezdu«. Po osvoboditvi je bil različne funkcije v političnem in kulturnem življenju. Bil je kulturni urednik »Borbe«, narodni poslanec, nekaj časa direktor beograjske drame in prvi urednik in ustanovitelj »Književnih novina«.

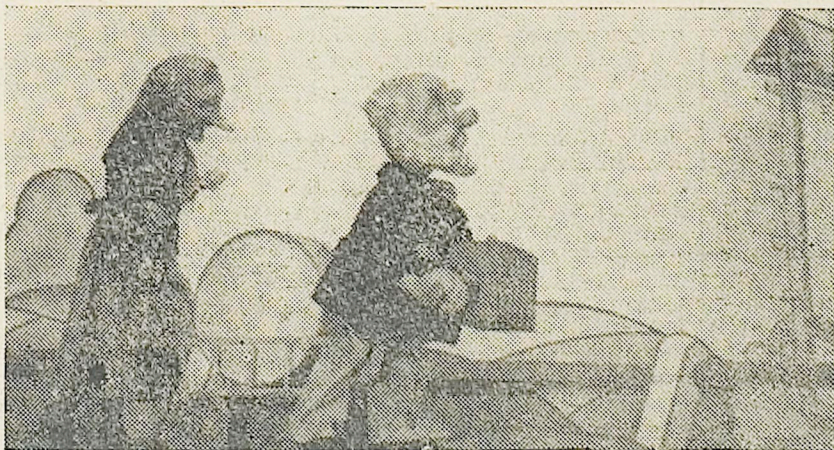
Čitvi poseže v dejanje v pomoč dobrim, je velika etična in pedagoška vrednost lutk. Nauk zgodbe je v lutkovni igri otrokom mnogo bližji in podan neposredneje kakor na primer pri čitanju pravljic.

Ista prednost, ki jo imajo pri otroških predstavah, daje lutkam veljavo, tudi kadar je igranje namenjeno odraslim. Koliko je del v svetovni dramski literaturi, ki temelje na pravilnih motivih ali jih je pisateljeva domišljija napolnila s čudovitimi, nenaravnimi dogodki in osebam. Spomnite se samo na duha Shakespearovem Hamletu!

Slovinci smo imeli pred vojno veliko število lutkovnih odrov, pa jih je umiril okupator. A že med vojno so partizane in pionirje na osvobojenem ozemlju zabavale partizanske lutke. Sedaj pa iz dneva v dan pionirji ustanavljajo nova lutkovna gledališča.

Osnednje slovensko lutkovno gledališče je Mestno lutkovno gledališče v Ljubljani. Ima dva odra, enega za ročne lutke, enega za marionete. Oba sta ljubljanskim otrokom zelo priljubljena, pogosto jih obiščejo tudi otroci iz drugih krajev Slovenije. Letos uprizarja Mestno lutkovno gledališče na marionetnem odru klasično Pocijevo komedijo »Carobne gosle«, ki jo je gledališče pripravilo pod tehničnim vodstvom akad. slik. Milana Klemenčiča, prvega slovenskega lutkarja, ki si je v svojem dolgoletnem in požrtvovalnem delu pridobil dragocene in velike izkušnje. Se vedno je otrokom priljubljena »Zogica Marogica«, ki ste je golovo že slišali v otroških oddajah Radia Ljubljane. Smisel jo je eden najboljših sodobnih lutkarjev dr. Jan Malik. V dvorano ročnih lutk pa prihajajo občci gledat »Težave Peteriljkove mame«, Karschevo igrvo v predelavi J. Pengova. Kmalu bodo razveselili mladi svet še z »Mojevo in Zivalmjo«, ki sta jo napisali V. Tauber in L. Novy. V polnih mesecih pa nameravajo ljubljanski lutkarji s svojo leseno družino obiskati tudi druge kraje v Sloveniji, seveda, če ne bo prevelikih tehničnih in finančnih ovir.

S. e.

Dedek in babica iz ZOGICE MAROGICE

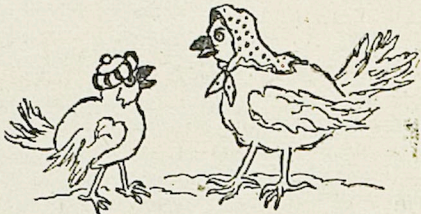
Kako se je vrabec ženil

Na nekem dvorišču, prav blizu našega mesta, je živela vrabulja, ki je imela sinčka edince. Vsi drugi njeni otroci so že takoj, ko so izlezli iz jajčne lupine, hoteli v svet in so zaradi tega že mladitvi - golitvi popadali iz gnezda ter našli prerano smrt za plutom ali v mačjih krempljih.

Nekega dne pa se je mladi vrabček domislil, da pojde v svet. O, kako se je vrabulja tega ustrašila! Tuhtala je in tuhtala, kaj bi si izmislila, da bi pridržala sinka doma. In jo je iztuhtala. »Oženila ga bom!« je dejala. »Skrb za gnezdo mu bo prepočila neumne misli iz glave.«

in brž se je odpravila po nasvet k modri stari kuni, ki je bivala na istem dvorišču. Brž ji je razodela svoj načrt. Kura se je zamislila, preudarila, zardela in rekla: »Deset hčera imam. Nobena ni predebela, niti

»Jaz pa vem zanje.« se naenkrat oglasi tenek glasek in drobna glavica zelene gosence pokuka izpod lista. »Če me ponesete tja, pa ti povem!«

»Prav rad te ponesem, če mi poveš,« začinka vrabček.

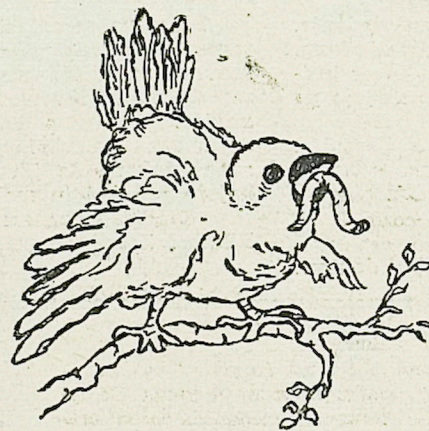
»Na županovem vrtu so; no, pojdiva! Kar vžigni me!«

Vrabček je odprl kljun, pohrustal ubogo zeleno gosenco in brž zletel na županov vrt zobat sladki grah. Na kurjem dvoru pa je bilo med tem časom veliko razburjenje. »Kokoko, kokokoko!« je klicala gospa kura svoje lepe piške k sebi. »Ljube hčerke,« jim je dejala, »danes pride gospa vrabulja s svojim sinom k nam na obed. Poskrbite za dobro pičo! Med obedom ne letaite jajčec leč in ne zlobite prepožrešno! Gospe vrabulji poljubite desni kremplji, gospodu sinku pa se priklonite!«

Ko je zvonilo poldne, je bila miza pogrnjena in jed pripravljena. Točno kakor vedno je priiskakljala gospa vrabulja, a brez sinka. »Prav gotovo bo prišel pozneje,« je dejala, nato pa jo je gospa kura pospremila do družbe, ki je bila vsa prav svatovsko razpoložena.

Mladega vrabčka pa ni bilo od nikoder. Gospa vrabulja se je globoko zamislila: »Prav gotovo je poročil iztaknil grahove gredice ter pozabil na nevesto in name.« Na glas pa je dejala, da gre pogledat za sinkom in da se takoj vrne.

Vrnila pa se ni več. Kura je nekaj časa čakala, nato pa jo je potrpljenje minilo, razhudila se je in zakokodajkala: »No, hvala lepa za

presuha, dostojne so in dobro vzgojene, vsaka bi bila vredna kraljevega kurnika. Him, kaj če bi bila katera vseh vašemu sinku?»

Vrabulja se je na vso moč razveselila in takoj tekla domov. Pri vratih jo je že čakal sinko.

»Sinko,« je dejala vrabulja, »oženi se boš! Nevesta je že pripravljena zate! Ena izmed desetih hčera gospe kure bo tvoja, kakor boš izbral. Povabljeni sva na obed.«

»Kaj, kura naj mi bo nevesta? Kura mora biti vedno pripravljena, da roma v lonec ali na raženj. Ne boš, že jutri bi nemara utegnil biti vdovec,« se je branil mladič.

»Toda sinko, če ti eno vzame bridka smrt, pa vzameš drugo, življenje ti bo vedno svatovanje, a svatovanje je veselo. Premisli, sinko, in dve gredi graha ti dam za doto.«

»O, zaradi graha pa želim,« je začel mladi vrabček, poskočil od veselja v zrak in zletel po dvorišču.

»O, ko bi jaz vedel, ko bi jaz vedel, kje so te grede, kje so te gredi,« si je vse dopoldne prepeval vrabček, ko je ostal sam doma.

Pust

Skozi vas prihaja pust, nos mu maheda do ust, v lica, v čelo je posikan, kakor od osi opikan; spremljajo ga bobeni, bas in cvilečih gosli glas.

Mlado, staro z vseh strani vre iz hiš, za njim drvi, vsak se pustu rad pridruži; mefca mu za žezlo služi, krona mu je pisker star, slabe volje ni nikdar.

Tam in tod od vsepovsod se praznuje pustov god; vse se drenja, dreza, suje, poskakuje, vrat steguje, vik in krik in pisk in vrisk šviga naokrog kot blisk.

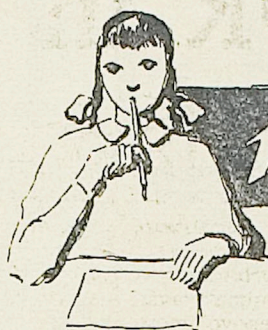
Ko pa sonce gre v zaton in se vzdrmi težki zvon, v ples vsa vas se s pustom zgrne, v krčmi pisker mu prevrne: poje bobeni, gode bas, vmes pa cvili gosli glas.

LEŠNIKI

8. Drobcena sem in sem kratka, svetla sem in vsa sem gladka, eno le imam uho, a na svetu ni nobene hiše, hišice brez mene.
9. Spočetka hodi po štirih, sredi življenja po dveh, v starosti po treh.
10. Ničesar ni zakrivil, pa ga vendar ljudje zapirajo.
11. Nima nog, pa je noč in dan na nogah.
12. Nima ne mesa, ne kosti, pa ima vendar pet prstov.

take svate! Deca, hajdi k zrnju! Naj se mi le še enkrat prikažejo vrabci! S kljunom jim pokažem vrata!»

Gospa vrabulja in njen sinek pa nista mislila več na kurji dvor. Hodila sta zobat sladki grahek na županov vrt, dokler ga je kaj bilo.

mladi pišejo...

Dragi stric Miha!

Napisati Ti hočem nekaj vrstic. Naša vas Palčje leži v skritem kraju blizu gozda. Marsikateri človek, ki živi izven naše vasi, bi mislil, da tu žive pionirji, ki so sto let »za luno«. Pa ni tako. V tej vasi smo pionirji, ki ne zaostajamo prav nič za drugimi pionirji na Primorskem in sploh v Jugoslaviji. Povedati moram, da imamo svojo šolo in se pridno učimo. Večkrat imamo tudi kulturne prireditve in tudi v smučanju ne zaostajamo. Dragi stric Miha, pridi nas kaj obiskat, boš videl, koliko mladih in veselih smučarjev ima naša majhna obgozdna vasica Palčje. Dragi stric Miha, za sedaj Ti pošiljam lepe pozdrave in če želiš, Ti bom drugič še kaj pisal.

Lado Česnik,
uč. IV. razr. osn. šole v Palčju

Dragi stric Miha!

Tudi jaz se Ti oglašam in Ti pošiljam spis, v katerem Ti bom razložil, kako se imamo v naši ribiški šoli. Naša ladja se imenuje »Sočaa«. Z njo hodimo na ribolov čez mejo FLRJ in STO, to je pri Poreču. Najdalje smo bili do hrvaškega mesta Zadra, največkrat pa smo bili v Malem Lošnju. Naša ladja je dvaindvajset metrov dolga in šest metrov visoka. Ima svoj štedilnik in spalnice. Na šoli nas je dvaindvajset ribiških učencev. Razdeljeni smo na dve grupi. Kadar je na praksi prva grupa, se druga uči v šoli teoretično in obratno. Z našo šolo smo zelo zadovoljni, saj smo preplavili že vse kraje od Malega Lošnja do Zadra. Ko bomo končali šolanje, bomo postali prvi slovenski ribiči. Doslej ni bilo še nobenih slovenskih ribičev. Na slovenskih obalah v jugoslovanski coni so še vedno samo italijanski ribiči. Zato se moramo mi pridno učiti, da bomo znali dobro izkoristiti bogastvo na naših obalah.

Vidali Rafael,
Ribiška šola, Piran.

...stric Miha odgovarja

Ljubi Lado!

Ko sem prebral Tvoje pismence, sem se spet ponovno prepričal, da so pionirji iz Palčja pravi korenjaki. Veseli smučarji, pridni šolarji, kdo bi ne imel veselja z vami! Tako je prav, Lado! Le bodite pridni in veseli! Zakaj pridnost in delo dasta življenju vrednost, veselje pa ga napravi lepo. Veš, Lado, kadar pa me bo zanesla pot mimo Palčja, pa vas pridem prav gotovo obiskat, velja?

Ljubi Rafael!

Prav prijetno me je presenetilo Tvoje pismence. Prav je bilo, da si se oglašil in nam v svojem pismu razložil, kako poteka življenje in delo na vaši šoli. Vaš sklep, da se boste pridno učili, mi zelo ugaja. Le pridni in marljivi bodite, kajti, ko boste odrasli, vas bodo čakale težke naloge. Zato pa kar zavijaj rokave, Rafael! Pomisli, kako pomisno bo slišati: slovenski ribič!

Tako, ljubi moji malčki, ostala pismenca pa pridejo prihodnjic na vrsto! Zdjaj pa si oglejmo, kako so naši bralci reševali »Lešnike«. Kar

cel kup pisem je priromalo in od vseh teh so pravilno rešili naslednji:

Lešnike iz pite številke: Vidali Rafael iz Pirana, Gorjup Jože iz Krampelj, Puc Ana iz Malega Ubelskega, Lasič Božena iz Portoroža in Lado Česnik iz Palčja. Iz šeste številke pa: Katka Salamun iz Kopra, Kavčič Gracjela, Pišot Lučka iz Kopra, Bržan Bruno iz Izole in Kravner Slavko iz Laz. Izrečani pa so bili: Vidali Rafael, Ribiška šola, Piran, Gorjup Jože, Sv. Duh, Krampelj št. 4; Puc Ana, Malo Ubelsko št. 14, p. Razdrto pri Postojni.

No, danes so, kot vidite, spet Lešniki na vrsti. Poskusite jih rešiti, pa mi jih pošljite! V prihodnji številki objavimo rešitev križanke, čez štirinajst dni pa rešitev današnjih lešnikov.

Rešitev Lešnikov iz šeste številke: 1) polž, 2) veriga, 3) sonce.

Branko Salamun:

Iz Kopra v Švico

S šefom Projektivnega zavoda sva se poslovila na stavbišču. Inženir mi bil židane volje. Pod staro streho bodoče otroške bolnišnice se je nabral zvrhan kup sitnosti, ki jih nisimo ne klicali, ne planirali. Streha sama ni držala vode. Mestni vodovod se ni mogel ogniti za toplovodno napeljava. Ventilacija, ki so jo svetovali iz Ljubljane, ni hotela potegniti. Gospa sosedna ne bo poceni prodala svojega dvorišča, ki je del našega bodočega vrta. Finance ne bodo odobrile cenitve, ki bo visoka.

»Boste še kdaj adaptirali?« Predstavil stare koprke bajte... »je godrnjal inženir mimo stranišča in mimo svinjaka, ki jih bomo podrl. Nisem mu ugovarjal, pač pa sem zamolčal, da je ravnatelj zavoda — naš prvi finančni steb — zaključil novoletne načrte takole: »Kratek ste, kot navadno. Zato so vaši računi daljši, nikjer jim ni konca.« In to prav v trenutku, ko sem že videl gladka tla pred seboj, oziroma linolej na oddelku za dojenčke.

Odkod bomo linolej dobili? Kdo bo plačal linolej iz Trsta? Kako bomo linolej pritrčili, če za betonski temelj ni dovolj prostora?

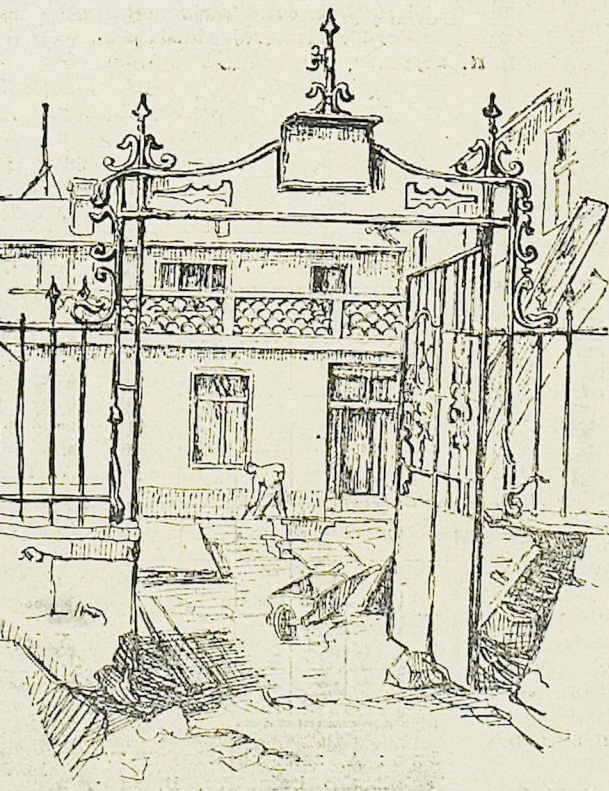
Na planski, na okrajnem zdravstvu, pri prvem maju in predvsem na fi-

nancah so hoteli vedeti vsak svoje. Oddahnil sem se v trenutku, ko sem doma odprl vrata in mi je žena rekla: »Poglej jo, kako je sladka. Kako je lepo zalita. Kako je pametna.« Rožnata trimesečna hčerka namreč, v čeburu pri vsaledanji kopeli. »Točno,« sem pritrtil vneto, ne da bi premislil do kraja: »Vsa sreča, da mi bila adaptirana!«

Drugi dan sem prepustil skrb za otroško bolnišnico inženirju in njegovim rojakom, zidarjem iz Renč, skrb za vse drugo pa ženi in jo ubral z vsemi potrebnimi dovoljenji čez blok pri škofijah.

»Doktor gre u Švica,« me je prijavil Nino in poenostavljen običajni kontrolni pregled. Z milničnikom na bloku, mladič očetom in znanec iz ambulante, sva si segla v roke in si želela srečo.

Avto je zabnel veselo pesem skozi zavleje in po sredi Trsta, skozi Barokije in mimo Seviljana in Devina do mestnih dveh spomenikov nad tolimanom Timave, kjer piše: Fontem sivezere Timavi — Vergiliu. Leta 1930 in: Al lugi di Toscana — leta 1951. Nisem utegnil prebrati vsega, ker naju je spremljal gospod, razkujejoč očitno našo zgodovino. Zgodovino domače zemlje, za katero se

biše borba. Neznani gospod se mi je zazdel znanec iz okrajane Ljubljane.

»Ze un tubco je prekinil obujanje spominov prijatelj Nino in pognal avto nazaj proti Trstu.

Zbudil sem se v Milanu. S tran-

zitim vizumom za 3060 lir nisem smel s Kolodvora. K sreči je bil vlak za Chiasso kmalu sestavljen in predno je minilo dvajset minut zamude, so bili potniki v živahnem razgovoru, pri potnih listih. Švica jih izdaja z veljavnostjo petih let. Francija svojim državljanom prav tako. Samo v Italiji prideš do potnega lista težje. Če nisi pravnal računov z obrestmi, ga ne dobiš. Če si poravnal račune, pšteno in z obrestmi, obseš vendar le marsikaj doma. V takem primeru velja za potovanje v Švico napisana tarifa: 5000 lir v zaprti kuverti pod roko. Uradniki so slabo plačani — glede tega so bili

sepotniki istih misli — toda uradniki obenem malo delajo. Namesto petih bi namestili dva in ju pošteno plačali, pa bi bila oba proti porokupcijskim ubijena. Ko so rešili vprašanje potnih listov, so vzei v

pretres zamude vlakov, napake nomenklature mostov in še marsikaj, kar jim ni bilo všeč in kar jim ne more biti po volji. Sredi melodičnega govorjenja sem zadremal. Preden sem zasopal spanje pravičnega, me je povabil sprevoznik v carinarnico in v Švico.

V okenskem okvirju vlaka so se menjale pristne švicarske slike. Prostrano jezero sredi planin, s sončnimi nasloni ob obali iz zasneženimi vrhovi na ozorju. Prazne vase, mediteranski cerkveni zvoniki, palme in smuke na istih pobočjih, pod toplim zimskim soncem, v italijanskem kantonu Ticino. Ko je zdrvel vlak skozi mesece pred Luganom, tik ob mestnih hišah, so me presenetile podrobnosti: Bajte so bile stare, stisnjene in revne, prav take kot so v Kopru.

Pred Bellinzono smo gledali na dno nekdanjega razsežnega jezera znova iz višine in iz daljave. Pri Piotti je segal sneg do proge. Hiše so velike in čiste, podobne idrijskim. Tudi Slovenci smo prebivalci Alp.

Zadnja italijanska postaja v Švici je Airolo, rojstni kraj državnika Giuseppea Motte, ki je bil med obema vojnima štirikrat predsednik helvetske konfederacije, vsakokrat po eno leto, kakor določa švicarska ustava. Na postaji je postavljen spomenik žrtvam iz gothardskega tunela v spomin. (Dalje prihodnjic)

SUŽNJI JANKO MODER

Dà, Carigrad je daleč, ali Alboin se je bal Ravene, od koder je cesarjev namestnik Narzes upravljal zahodno polovico nekdanjega velikega imperija in z močno roko spravil že vse sosedne nemirne narode na kolena.

»Da bi se mu zameril?« je tehtal Alboin. »Zadosti je obrski bič od vzhoda, čemu si še na zahodu spletati koročad?«

Grosulf pa je predel niti, spletal mrežo okrog vladarja in mu prigovarjal:

»Eksarh je zdaj šibek. Skrhali so se mu kramplji ob Totili in Gotih. Z nenadnim napadom bi ga poteptali in ubežali Obrom!«

Toda Alboin je imel svoje misli in še druge skrbi. Po ženi Klotsuindi, hčeri Lotarja Prvega, je bil v sorodu s frankovsko vladarsko rodovino.

»Franki so najmočnejše ljudstvo v Evropi. Butajo domala ob carigradske zidove,« so vedeli že Alboinovi predniki. »Le pri njih moremo dobiti zaveznikov za boj zoper Bizanc!«

Toda tudi Franki so skrbeli za mir z Langobardi, saj sta imela frankovska vladarja Teodebert in Teodebalt za ženi hčeri langobardskega vladarja Vakona.

»To zvezo je treba držati za vse na svetu!« si je dopovedoval Alboin. »Posebno zdaj, ko sem si dobil Obre za hrbet!«

Na jesen so se začeli na vzhodnih mejah spopadi. Obrom je bilo domače letine premalo, zato so jo pobirali še pri sosedih. Spor se je zacetril. Sam Alboin je moral na pomoč vzhodnim dukam. Celeja in Petovij sta se komaj ubranila roparskih mejašev.

Alboin je prignil s pohoda kopico jetnikov, posebno Slovenov, med njimi Volkonjo in Budigoja, a dvor v Karniji ga je sprejel zavrt in žalost. Klotsuinda je umrla teden potem, ko je Alboinu rodila naslednika. Sinček je odšel nekaj dni za materjo.

Elmiki je oživel.

»Se zmerom se lahko spoprimem z bratrancom! Vladarska rodovina še ni pognala korenin!«

Toda Alboin ni dosti premišljeval.

»Če je prejšnjo ženo izbral razum, naj drugo izbere srečo!« je sklenil in lepa jetnica Rosmunda je bila čez nekaj tednov mogočnjakova žena.

Komaj je tisto zimo zapadel sneg, so se pastirji in lovci spet vznemirili. Truma volkov je vdrla v Grosulfovo selišče in poklala trop konj, še preden so mogli pastirji na pomoč. Drugod so še v mrazu in snegu videli medveda na planem. Neke zimske noči pa, ko so le redke zvezde na sivkastem nebu, se je posvetilo na severni strani, kamor dotlej še nikoli — niti o kresu — ni bilo prilezlo sonce. Sij se je večal in širil. Bil je jasnejši od mesečine. Jemal je vid. Straže pri čredah so planile pokonci. Po seliščih je zamrgolelo. Svetloba se je krepila in krepila, dokler ni bilo vse nebo odeto v bleščeč svit. Ljudje so zbegani čakali po šotoriščih. Matere so grabile otroke, dečki so se oklepali očetov. Vse je trepetalo.

Potlej je sij proti jutru pojemal in pred zarjo ugasnil. Ljudje so drgetali od mraza, strahu in prečute noči. Živina je mukala in se nemirno prestopala po stajah.

»Kuga bo, vojška, pomor,« so ugibali ljudje.

Poslej so vsako noč čakali novih čudes, vsak dan strašnih dogodkov. Čakanje ni bilo zaman. Nekega večera jim je nad glavami zažarela rdečkasta zvezda. Zagorela je, se prepolnila in v dveh utrinkih padla nekje daleč na zemljo. Utrinka sta bila tako svetla, da so po tleh zaplesale sence dreves in čred, stoječih na planem.

Vsak si je to čudo po svoje razlagal.

»Rimsko cesarstvo se bo še enkrat zasvetilo,« si je dejal eksarh Narzes v Raveni, »potem se bo razdelilo na dvoje in utonilo v morje pozabe. Mogočni Justinijan res ni poznal Italije, a je vendar vzdrževal stike z njo ter pošiljal odloke in postave tudi na daljni zahod. Za njim pa je zavladal Justin. Ni boljšega znamenja za razpad!«

Narzes se je Justina spominjal iz Bizanca, še bolj pa njegove spletkarske žene Zofije. Imel je prav, ko je slutil nesrečo, zakaj v Bizancu so Justinu in Zofiji popolnoma drugače razložili nebesno prikazen.

»Narzes bi rad odrgal zahodni del cesarstva od vzhodnega. Zadnji čas je, da ga od poklekčeta in pošljeta drugega eksarha, zvestejšega, sposobnejšega.«

»In kdo bi bil tak?« je vprašal Justin.

Nočni lov

(Nadaljevanje s 7. strani)

Zdani so se je, nastal je jasen in svetel dan, sonce se je pokazalo na dnu doline in odpravljala sva se na odhod, ko sta dve ptici z iztegnjenim vratom in z napetimi krili zdrseli naglo nad najinima glavama. Ustrelil sem. Ena je padla skoraj k mojim nogam. Bila je reglja s srebrnkastim trebuhom. Tedaj, nad menoj, je krilnil ptičji glas. Bila je kratka, ponavljajoča se, srce trgajoča tožba. In žival, drobna neraznena živalca je začela krožiti v sinjini neba nad nama. Gledala je svojo mrtvo družico, ki sem jo držal v rokah.

Karel je na kolenih, s puško pripravljeno na strel, oprezoval za njo in čakal, da bo prišla dovolj blizu.

»Ubil si samico,« je rekel, »samec ne bo šel daleč.«

In res ni odšel; krožil je neprestano okoli naju in tožil. Se nikdar me ni nobenem vzdih trpljenja tako pretresel kot obupni klic in žalostni očitek uboge v prostoru izgubljene živalce.

Včasih je bežala pred grozečo puško, ki jo je v letu zasledovala; izgledalo je, kot da hoče nadaljevati svojo pot po nebu, sama in zapuščena. Ker pa se ni mogla nikakor za to odločiti, se je vedno vračala, da bi poiskala svojo družico.

»Pusti jo na zemlji,« mi je dejal Karel, »samec se bo kmalu približal.«

In zares se je približal, ne oziraje se na nevarnost, ves iz uma v svoji živalski ljubezni do druge živali, ki sem jo ubil.

Karl je ustrelil. Bilo je kot bi se presekal vrh, ki je držal v zraku ptico. Videl sem samo padati nekaj črnega. V trstju sem zaslišal šum padca. In pes mi ju je prinesel.

Dal sem ju, že hladne, v isto lovsko torbo... in sem še istega dne odpotoval v Pariz.

»Ni ga pripravnejšega od patricija in domestika Longina,« se je glasil odgovor.

Zofiji je bila razlaga všeč in jasna avgusta se je potrudila, da je tudi moža prepričala o tem. Longin je takoj odšel na dolgo pot.

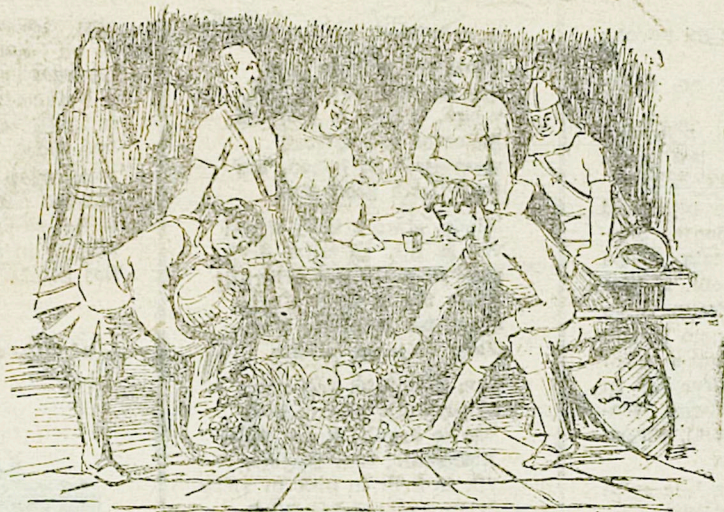
Se drugače so si nočno čudo razložili langobardski duke.

»Alboin si je nakopal sovražnikov. Od vzhoda hodijo plenit Obri s Sloveni, od severozahoda straše užaljeni Franki, misleč, da je bila Klotsuinda po Alboinovem naročilu v njegovi odsotnosti zastrupljena. Zato bo država razpadla,« je napovedoval Grosulf.

»Namesto da bi bili kot žrebe z dvema glavama ter pili na zahodu in vzhodu, se bomo kakor ta zvezda razpolovili med Obre in Franke ter ugasnili za zmerom,« je dopolnil Grimoald.

»Duke!« je govoril lisjaški Elmiki. »Alboin se je umazal. Onečastil se je za zmerom. Tak ne more biti naš vladar! Rosmunda bo mati njegove krvi!«

»Res?« so planili duke. »Rosmunda bo mati?«

»Gepid bo langobardski vladar!« je udaril Elmiki. »Nikoli!« so zarohneli duke. »Nikoli! Računaj na našo pomoč, Elmiki!«

Elmiki se je smehljaj. Od sreče si je mel roke. Zdaj se ni mogel več opirati na vero dedov, zakaj Alboin se je bil sam odmaknil od arijancev k poganom, kakor hitro je začutil, da mu utegne nova vera spodmakniti prestol. Zato je moral Elmiki poiskati kaj drugega. — in je našel.

»Zdaj bom zmagal! Tukaj sem močnejši kakor na bojišču. Tu me Alboin ne bo prešlil. Kmalu bom imel prosto pot do Rosmunde, do vražje Rosmunde, ki ima tako žive oči!«

Luč se mu je lovila v brado. Kodraste dlake so mu gorele v zlovesnem sijaju.

Alboin je slutil njegove naklepe in vedel, da so duke z njim. Zato je še pred pomladjo poslal oglednike na zahod v gornjeitalško nižino, da bi zaročnikom zmedel načrte in spodnesel bratranca. Prinesli so mu ugodnih novic:

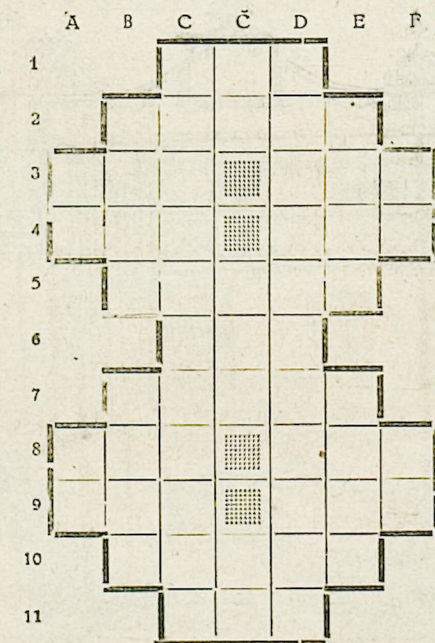
»Eksarh Narzes pod Justinom nima veselja za vladanje. Obramba je slaba, prepuščena tribunom in poveljnikom. Ljudje so nezadovoljni. Vojščaki jih bolj begajo kakor branijo. Slabo so plačani, zato iščejo hrane z ropi in divjajo po posestvih patricijev.«

Alboin je bil zadovoljen. Poklical je starca Grosulfa. Dolgo in zaupno sta se menila. Ko sta se razšla, so odbrzeli sli na dve strani: na zahod k Narzesu, na vzhod k obrskemu kakanu Bajanu.

Severni sij in zvezdni utrinek sta še burila duhove.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. Vas v koprskem okraju, 2. žensko ime, 3. počasi gori, vrsta zemlje, 4. suh (hrvatsko), kovina, 5. priimek umrlega predsednika CSR, 6. skupina žuželk, 7. oblika glagola varčevati (hrvatsko), 8. del rudnika, del telesa (2. skl.), 9. veznik, čutilo, 10. miza (vojvodinski dialekt), 11. nepoznan.

Navpično: A. znak na tržajskih avtomobilih, egiptansko božanstvo, B. društvo, kulturna ustanova, C. Dickensov roman (fonetično), C. svoja (francosko), svetopisemska oseba, kraljevni prislov, D. kranjska kletvica, E. moško ime, malik, F. predlog, igralna karta.

Vsako stvar so porabljali za poplah. Če je v gozdu votlo zabobnelo, če je v gori završalo — ni padlo drevo, se ni utrgal nenaden veter ali plaz... ne!

»Duhovi pogube in nesreče se zbirajo, prete in straš! Gorje bo spomladi!« so vedeli vražarji.

Langobardsko ljudstvo je bilo uradno sicer krščeno, a o tem so vedeli le redki. Večina je še dalje živela v poganstvu, ne meneč se za duhovnike, ki so jih odvrčali od vražarstva.

»Gorje bo spomladi!« se je širil glas.

Alboinov bratranec Elmiki je skrivaj razposlal sle po langobardski zemlji. Tiho, kakor so bili odšli, so se tudi vračali.

Se preden so gorke sape spihale sneg z osojnih grebenov nad Alboinovim taboriščem, se je vrnil iz Italije tudi vladarjev sel Gisulf, sin starega Grosulfa. Prinesel je novico, ki so Alboinu zaprle sago.

»Narzes je odpoklican v Konstantinopolj. Na njegovo mesto je postavljen cesarski konzul Longin. Narzes se odpravlja na pot. Ne mara se pogovarjati o ničemer. Alboin naj napravi, kakor mu drago!«

V začetku sušca so se oglasili prvi ptici po golem drevju. Tedaj se je vrnil od Obrov Alboinov sel Grimoald. Prinesel je kup novic, dobrih za vladarja, še boljših za njegovega bratranca Elmikija, zakaj na svoji poti je bil obšel vse vzhodne duke. Zdaj se je pomudil pri obreh, a pri Elmikiju mnogo dalj.

Po prisojnih rebrih je zagorelo prvo vresje. Trobentice so priklile izpod listja. Pomlad se je prebudila ter zvalila pastirje in lovce na dan. V srcih se jim je obnovilo hrepenenje slednje vigradi. Spet jih je gnalo iz starih selišč v nove prigode in v druge kraje. Dobro so še pomnili prejšnjo pomlad in se trško spominjali nepridovne vojske daleč na vzhodu, a vendar so slutili, da tudi to vesno ne bodo doma.

»Kaj bo prinesla letošnja pomlad?« se je spraševalo ljudstvo.

Duke so vedeli.

»Pahnil bomo s prestola nevrednega vladarja in postavili na mesto njega Elmikija!«

Za praznik pomladnega sonca so se zbrali langobardski duke v vladarjevem šotorišču ob gornji Savi. Bilo jih je šestnajst. Vladar Alboin in Elmiki sta jih sklicala.

»Zakaj obo vabita?« so ugibali. »Saj je Elmiki prisegel, da vladar nič ne sluti! Čemu gotem kliče tudi Alboin?« Elmiki je pod večer hodil kakor senca od duke do duke, ko so jim sredi selišča postavili šotore.

»Ali ste pripravljeni? Nocoj bo Alboin ugasnil! Vse je urejeno. Ne boste si mazali rok z babjevoko krvi!«

Se nekdo je tisti večer obiskoval duke: stari Grosulf. Skrivnostno je dopovedoval dukam o rodoviti Italiji in jih medel, da niso vedeli, pri čem so.

»Kaj pravzaprav obljublja Elmiki?« so se potem spraševali, ko sta senci druga za drugo odšli. »Sebe namesto Alboina! Kaj nam to mar! Zmag hočemo! Slavnih vojsk, plena, novih dežel! Kdor nam bo dal tega, za tistega bomo!«

»Alboin obljublja bogato zemljo,« se jim je še v sanjah pletlo. »Deželo, kjer je divjadi in mesa, kjer je zlata in zakladov. Čemu bi ga prezgodaj pahal s prestola? Počakajmo! Bomo videli, kaj nam bo dal.«

Iz dremavice jih je prebudil rog, ki je zavrnil v viharo spomladanjo noč. Ljudje so planili pokonci, si trebili spanec z oči in pritekli na plan.

»Ali smo napadeni? — Kaj gori? — Menda nas ne bude za prazen nič?«

Rog je donel in vriskal in pel, dokler se pred trobentačem ni zbrala mrgoleča truma.

Tedaj pa se oglašil odmev na vseh straneh. Povsod po rogovi, da se razlega od selišča do selišča. Potem se iz Alboinovega taborišča utrnejo glasniki na iskrih konjičih, se zapode na štiri vetrove in razneso po panonskih šotoriščih novice.

Trobač na vladarjevem dvorcu utihne. Obredničar naznani dukam, da jih kliče predse Alboin. Duke maki prihajajo preden in molče čakajo, kaj bo.

»Zvedel je za zaroto in nas bo dal vse pobiti. Kje je Elmiki? Zakaj ne pohiti?«

(Se nadaljuje)

ŠAH

Če zaostaneš v razvoju

Beli: Kg1, Dd1, Ta1, Tf1, Le3, Sc3, Sd4, a2, b2, c2, e4, g2, h2.
Črni: Ke8, Dc4, Ta8, Th8, Lc8, Lf8, Sf6, a6, b7, d6, e6, g7, h7.

Ze bežen pogled na šahovnico nas prepriča, da je črni zaostal v razvoju. Oba njegova lovca sta še na začetnih poljih in tudi za rokado mora še skrbeti. Poglejmo, kako je beli izkoristil imenovane slabosti v črnem taboru!

1. Tf1f6! (Zrtev kvadrata, ki se bo vse- kakor bogato rentirala. Skakač je namreč preprečeval vdor bele dame v črni tabor.)
1. ... g7f6. 2. Dd1-h5+, Ke8-d8 (ako igra črni 2. ... Ke7, sledi 3. Sf5+, ef, 4. Sd5+, Kd8. 5. Sb6+, Kd7. 6. Df+ itd.)
3. Dh5-f7! Lf8-c7, 4. Sd4-f5! Th8-e8 (Na 4. ... Dc7 sledi 5. Sa4!). 5. Sf5d6 in črni se je vdal (5. ... Ld6, 6. Lb6+, Lc7, 7. Td1+).

RADIO

jugoslovanske cone Trsta

Valovna dolžina 254,6 ali 1178 kilociklov.

SPORED NAJVAŽNEJSIH ODDAJ

od 23. II. do 28. II.

Sobota 23. II. 1952

14.00 Igra kitarist Stanko Prek — 17.45 Stranj iz slovenske književnosti — 19.00 Slovenski solisti pred mikrofonom.

Nedelja 24. II. 1952

8.30 Za naše kmetovalce — 9.30 Mladinski oddaja: Lojze Zupanc »Jezerka« — 16.30

Segave pesmi jugoslovanskih narodov — 17.50 Reportaža: Obisk v primorskem oddelku etnografskega muzeja.

Ponedeljek 25. II. 1952

14.00 Za vsakogar nekaj — operna glasba — 18.00 Slovenske fantovske in snubaške pesmi — vmes jezikovni pogovori ob 18.15 — 19.00 Puškin in Lermontov v glasbi — 21.00 Slušna igra: Kočič »Jazbec pred sodiščem«.

Torek 26. II. 1952

14.35 Slovenske narodne pojeta Franja Senegačnik in Tone Kožlevar, na harmoniko spremlja A. Stanko — 19.00 Mojstri v glasbi in anekdotah — 20.00 Giuseppe Verdi: Falstaff, opera v 3. dejanjih.

Sreda 27. II. 1952

14.00 Uganite, kaj igramo — 14.35 Narodne pesmi z vseh vetrov — 18.15 Iz tiska zamejskih Slovencev — 19.00 Literarna oddaja: Japonska lirika v slovenskih prevodih.

Četrtek 28. II. 1952

14.00 Ta zima že zapuša nas — Odloček iz 4. stavka »Zima« iz Haydnovega oratorija »Letni časi« — 14.35 Pojeta Božo in Miško — 17.45 Iz zgodovine naše narodne revolucije — 19.00 Srbske narodne partizanske pesmi pojo solisti.

Objave in oglasi

Marjan Toskan (Ivana) iz Vanganela št. 3 je izgubil osebno izkaznico na cesti med Vanganelom in Koprom. Izkaznico preključujem za neveljavno.

Sebastijan Furianič preklicuje osebno izkaznico št. 53.976/736, izdano 5. I. 1950 od KLO Skofije II.

Kako si pridobimo naklonjenost otrok

Prevladuje zgrešeno mnenje, da si pridobimo naklonjenost in prijateljstvo otrok z darovi in laskanjem. To kaže, da ne poznamo otroške duševnosti. Otroku se prikupi neka oseba, ne da bi mu kaj podarila. Sploh pa je neprestano obdarovanje otroka vzgojno napajeno. Na ta način privzgojimo v otroku željo, da celo pohlep po posesti, ki ni vedno dosegljiva. Ta poteza se vtisne v njegovo duševnost in ostane tam tudi pozneje, ko doraste in lahko celo prevladuje kot osnovna poteza značaja.

V čem torej leži umetnost, da se otroku prikupimo? Čustva se v nobenem primeru ne dajo skupiti! Otroka moramo vzeti kot osebo, ne pa kot igračo ali kaj podobnega. Saljivi ton občevanja z otrokom najde navadno dober odziv. Toda paziti moramo, da ne presega meje, kajti sicer si bo otrok po svoje tolmačil in postal lahko nadležen! Z otrokom, ki še ne zna pravilno govoriti, ne smemo občeovati v otroškem načinu, ampak moramo govoriti književno pravilno, da mu s tem olajšamo priučetv pravilnega govora. Otrok se vendar z vso silo prizadeva govoriti kot odrasli in mu ni všeč, če govorimo tudi mi tako kot on.

Simpatijo otroka si pridobi najhitreje oni, ki ravna z njim kot s sebi enakim, naravno, neprisiljeno in resno. Ne dajmo čutili otroku, da je morda bitje, ki ni vredno, da se nanj ozremo ali da ga samo

iz vpljudnosti vprašamo: »Kako ti je ime? Koliko si star? Hodiš v šolo?« Vse, kar hočemo povedati otroku, moramo dobro premisliti, da bo njegovi starosti primerno in dostopno! Če je otrok v družbi odrasle osebe, ga ne smemo nikoli prezreti! Otroka moramo pozdraviti in mu privoščiti vsaj nekoliko besed, da se bo čutil člana človeške družbe.

Otrok se izraža na različne načine. Včasih opazimo to že v rani mladosti. Ta otrok bo rad risal, drugi oblikoval iz peska in gline, tretji gradil to in ono, modeliral kako letalo itd. V tem delu moramo otroka podpirati in kazati zanimanje za to njegovo dejavnost. Globoko užalimo otroka, če nam ponosno pokaže ta ali oni izdelek, mi ga pa odpravimo z ironičnim nasmeškom.

Cepprav se otrok navadno ves za-

Okna naj odgovarjajo svojemu namenu

Naj bo stanovalstvo še tako preprosto opremljeno, če je svetlo in sončno, je gotovo prikupno in prijazno. Kdor si zida novo hišo, naj polaga največjo pozornost primernemu številu ter obliki oken. Svetlobe in sonca ni nikoli preveč! V mestih je sodobna higiena že toliko prodrla, da arhitekti sami upoštevajo potrebo po pravilni in zadostni svetlobi, na deželi pa je to drugače. Naš kmet se premalo zaveda pomena svetlega in sončnega stanovanja. Morda je to tudi nekoliko psihološko utemeljeno. Kmet je ves dan na zraku in soncu, pa si misli, da sonca ne potrebuje še v kuhinji in v sobah. Popolnoma zgrešeno mišljenje! Zeres, da poteka večji del kmetovega življenja v naravi, vendar preživi dolge zimske mesece v temnih sobah in zatohli kuhinji.

Okna služijo zgolj temu namenu, da dopuščajo vstop sončnim žarkom v naša stanovanja. Zato ne zavešajmo oken s težkimi, temnimi zastori. Na deželi so zelo priljub-

topljen igra kje v kakem kotu, ima odprte čute tudi za dogajanja okoli sebe. To dejstvo navadno vsi radi pozabimo! »Saj ne poslušam in ne razumem!« porečemo navadno. Tedaj smo navadno odrasli ljudje zelo brezobzirni do otrok in neodpustljivo grešimo. Nemoteno govorimo o tem in onem in ne tehtamo besed. Otroku pridejo tako na ušesa besede, ki nikakor ne spadajo niti v njegov besedni zaklad, niti niso primerne za njegovo starostno stopnjo! Bodimo obzirni do otroka!

Otrok želi, da ga vključimo v svet odraslih. Ta želja rodi potrebo, da otroku na vse načine olajšamo ta vstop. Podpirajmo pravilno njegove dobre strani in s pravim taktom odstranjujmo slabe! Izogibajmo se vseh velikih in malih napak, da bomo otrokom prijatelji in vodniki! Tak način ravnanja z otrokom bo najlepše darilo, ki mu ga lahko poklonimo.

V zimskem času je prijetno, če imamo toplo spalno srajco in tudi toplo jutranjo haljo. To ni nikak luksus. Po večernem delu je potrebno, da se tudi telo sprosti delo vne obleke in da se odpočije v prijetni domači halji, ko ležemo k počitku, pa preoblečemo dnevno perilo. To smo dolžne svojemu zdravju in snagi. Gornja slika nam prikazuje zamisel take domače halje in spalne srajce. Oboje je iz flanele, spalna srajca je samo iz lažje, medtem ko je halja lahko iz debele flanele ali pa tudi iz drugega debelega in mehkega blaga.

Drobni nasveti

Mast pri praženju in cvrenju ne poka, ako vržeš vanjo zrno graha.

Lesno oglje v likalniku bolje gori, ako ga potresemo s soljo.

Rokavice iz pralnega usnja oznažimo takole: zmočimo jih v mlačni vodi in jih na debelo namilimo. Take pustimo 24 ur v skledi brez vode.

Nato jih izpiramo v mlačni vodi toliko časa, da so popolnoma čiste. Če niso še čiste, ponovimo ves postopek.

Pečenko, ki se noče zmečhati, polijemo z nekaj žlic vinskega kisa ali tudi konjaka. Postala bo kmalu mehka.

Belo pleskane predmete lepo očistimo s kašo iz zmlete krede in mleka. Nato izmijemo z mrzlo vodo.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Obvestilo naročnikom

Zdravstvene delavce iz Primorske in bralce od Triglava do Jadrana prosimo za kratke dopise z nasveti, priporočili in vprašanji zdravstvene vsebine. Na vprašanja, ki se tičejo naših staršev, predvsem mladih mater in na vprašanja, ki so splošno zanimiva, bomo odgovarjali v zdravniškem kotičku. Zdravniškega pregleda in opazovanja ne moremo in niti ne bomo poizkušali nadomestiti. Vendar smo pridobili za naše bralce nekatere zdravniške, ki so pripravljeni svetovati in odgovarjati na vprašanja. Zato pripišite naslov ali vsaj geslo.

Urednik.

Iz otroške ambulante

Prvo kosilo je za otroka važno, z njim matere v Istri predolgo odlašajo. Zato bom predpisal dva kuharska recepta:

1. KROMPIR IN KORENJE: en do dva zdrava krompirja olupi, operi in nareži. Rdeče korenje operi, ostrgaj in drobno nareži. Oboje skupaj duši do mehkega (v pokriti posodi dolivaj po malem vode, ki naj počasi vre), pretlači skozi sito, osoli in dodaj za oreh velik kosček surovega masla.

2. ZELENJADNA JUHA Z ZDROBOM: umito in razrezano zelenjavo (korenje ali karfiolo, pesine liste, špinato...) kuhaj v vodi do mehkega, pretlači zelenjavo skozi sito in dolij približno dva dela vode, v kateri se je zelenjava kuhala. Vse skupaj osoli, prevri, dodaj med mešanjem 1 do 2 žlički pšeničnega zdroba (gresa), in ga kuhaj 20 minut. Dodaj za oreh masla.

Kosilo je za vašega otroka zdravilo. Ali mu ga pripravite po prvem ali po drugem receptu, ali krompirjev pire in pasirano zelenjavo posebej — važno je, da kosilo dobi. Upam, da znate kuhati — jaz sem recept samo prepisal. Obenem dajte fantiču, ki je rahiličen, po eno žličko ribjega olja po večerji.

Pravo, norveško »balkalarovo« olje je najboljšo zdravilo proti rahitisu, zaprtju in slabemu teku obnem. Če bi ga fantič ne maral, ali če ga ne bi prenašal, obenem z vitaminskimi kapljicami, potem mu bom predpisal šponto, kot so ukazali v Trstu. Toda če vaš fantič ne bo hranjen pravilno, potem — vam rečem — ne bo zdrav, pa čeprav bi podedovali vi »farmacija« v Ameriki in ne le v Trstu. Ste rekli: Vse je od hrane.

... X. Y. Koper: Vaš 16-mesečni otrok še nima nobenega zoba. Težak je 15 kg, shodil je z 10 meseci (brez opore?). Radi bi vedeli, kakšni so vzroki zamude pri dobivanju zob.

Vaš 16-mesečni otrok ima težo otroka v tretjem letu starosti. Cepprav ga nisem videl, vam lahko rečem, da ni bil pravilno hranjen, niti ga sedaj pravilno ne hranite! Pokažite ga vsakomur zdravniku! Otroška ambulanta v Kopru je odprta dnevno od 8. do 11. ure.

M. G. Portorož: Pišete, da vaš dvo-mesečni dojenček, naravno hranjen, knjiči močno po pitju. Mislite, da ne more biti lačen, ker se vidno redi, kar tehnika potrjuje. V skrbih ste, da mu kričanje škoduje.

Po opisu sodeč pije vaš otrok preveč. Ker dobi samo materino mleko, se mu zato ne more zgoditi nič hudega. Ali ga ne hranite prepogosto? Preidite na 3 in pol-urni in nato na 4-urni presledek med dojenjem, tako da bo otrok hranje 5krat dnevno. Po pitju ga privzdignite, da se mu izpahne. (Prislonite ga na ramo, čez katero ste vrgli čisto plenico.) V košari naj leži obrnjen na levo stran. Dajte mu med obrokom nekaj žlic svetlega čaja iz janeža in kumne. Pustite ga pri vsakem previjanju, naj prosto brca. Položite ga za trenutek na trebuseček. Skrbite sama za redno prebavo, ogibajte se jedi, ki napenjajo, izprehodite se dnevno in skrbite predvsem za izdaten in reden nočni počitek. Majhna nevšečnost, ki ste jo opisali, je v prvih dveh, treh mesecih pogosta. Morda ste otroka tudi že nekoliko razvadili? Škodlo ne bo, če ga prinesete v posvetovalnico.

ljeni lončki cvetic na oknih. Roženkraut, nagelj, rožmarin, fuksije in pelargonije krasi okna, a istočasno zadržujejo svetlobo. Nikdar ne smejo biti vsa okna založena s tolikimi lončnicami, da nimata zrak in svetloba dostopa v notranje prostore. Na račun dozdevne lepote ne smemo v nobenem primeru žrtvovati zdravja! Lončnice lahko postavimo v notranjosti stanovanja samega. Rastline v stanovanju zelo poživijo domačnost. Nekaj pa moramo vedeti! V spalnicah imejmo samo zelene rastline s čim večjimi listi, ker s tem dosežemo dvoje: olepšamo sobo in ji dovajamo vedno sveže količine kisika, ki jih rabimo pri dihanju. Opojno dišečega cvetja ne smemo nikoli imeti v zaprti sobi, zlasti pa ne v spalnici.

S takimi malekostnimi spoznanji in ukrepi bomo prispevali k izboljšanju higienskih razmer v naših domovih!

Prometnik ustavi neko zrelejšo žensko in ji pravi v strogem tonu:

»Ne veste, kaj pomeni dvig roke?«
»Kaj bi ne vedela, saj sem že 25 let učiteljica!«

Oče pravi častilcu svoje hčere:
»Prišla bo v nekaj trenutkih. Ali ne bi do tedaj igrali partijo šaha?«

Športne zanimivosti

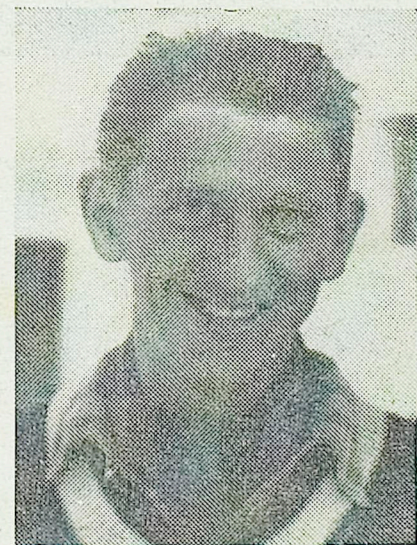
Oči vsega športnega sveta so uprte v Oslo

Prejšnji petek je bila v Oslo ob prisotnosti tekmovalcev 29 držav in ogromnega števila gledalcev svečana otvoritev 6. olimpijskih iger. Zaradi odsotnosti kralja Haakona jih je prvič v zgodovini otvorila ženska, in sicer princesa Ragnhild. Ob 10.50 uri je pritekel na štadion zadnji maratonski tekač, ki je nosil olimpijsko baklo iz Norgedahlja, zibelke norveškega športa. Začetek olimpiade je naznanilo 20 topovskih strelcov, točno ob 10.55 pa je zaplamltel olimpijski ogenj, ki bo gorel ves čas olimpiade. Prvo zlato olimpijsko kolajno je osvojila letos Američanka Andrea Mead Lawrence, ki je zmagala v ženskem veleslalomu pred svetovno prvakinjo Dagmar Rom (Avstrija). Proga je bila zelo težka in hitra. Vse kritike poudarjajo, da je bilo preveč vrat, tako da se je nekaterim tekmovalkam zdelo, kakor bi vozile specialni slalom. V bobu je nemška dvojica priborila svoji državi zlato kolajno. V dveh prekrasnih spustih je nemška posadka za dve sekundi prehitela ZDA in Švico. Ostler in Nieberl sta bila po mnenju strokovnjakov najboljši par.

Naslednji dan je prinesel prvo zmago Norveški. Na domačih pobočjih je Stein Eriksen sigurno zmagal v moškem veleslalomu s časom 2:25.0 pred Pravdo (Avstrija), Spiessom (Avstrija) in Colo (Italija). Proga je bila dolga 2.300 m s 66 vrati in 720 m višinske razlike. Jugoslavana Tine Mulej in Janko Stefe sta med 84 tekmovalcev zavzela 29. in 34. mesto.

Sobotno tekmovalstvo v smuku je prineslo velik uspeh jugoslovanskemu športu, saj se je naš predstavnik Janko Stefe plasiral na 13. mesto, vsega za 9,8 sekunde slabšim časom od zmagovalca Zena Cola. Naš drugi tekmo-

Janko Stefe

valec Tine Mulej je med vožnjo padel in je moral odstopiti. Proga za moški smuk je bila dolga 2.400 m z višinsko razliko 710 m. 32-letni Zeno Colo je epričljivo osvojil prvo mesto v času 2:30.8 in s tem dobil prvo zlato medaljo za Italijo. Drugo mesto je zasedel Olmar Schneider v času 2:32.0, tretje pa Christian Pravda v času 2:32.4 (oba Avstrija). Zmagovalec Colo je izjavil, da mu bo zlata

medalja služila za reklamo za njegovo restavracijo.

V nedeljo in ponedeljek so tekmovali v teku na 18 km, ženskem veleslalomu in klasični kombinaciji. V prvi disciplini je zmagal Brenden (Norveška), v drugi Beiser Joehum (Avstrija), v tretji pa Slaatvik (Norveška). Na turnirju v hokeju na ledu so glavni favoriti Kanada, CSR, Švedska, ZDA in Švica, ki so v prvih kolih dobili vse tekme, medtem ko so Norveška, Nemčija, Finska in Poljska še brez točk. V prvih kolih so bila srečanja le med zgornjo in spodnjo hišo, zato se je več tekem končalo z dvočestvilnimi rezultati.

Občudovanje deset tisočev gledalcev pa je veljalo te dni zlasti svetovnemu prvaku Hjalmanu Andersenu, ki je osvojil vse tri zlate medalje v hitrostnem drsanju na 1.500, 5.000 in 10 tisoč metrov.

Koblet — najboljši švicarski športnik. Švicarski športni novinarji so izbrali znanega kolesarja Huga Kobleta, lanskega zmagovalca na »Tour de France«, za najboljšega švicarskega športnika v letu 1951. Dobil je 1.690 točk, drugi pa je dolgoletni Frieschnecht (1638 točk).

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Milko Stofa, Tiska tiskarna »Jadrana« v Kopru.

Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2. — Stevilka tekočega računa pri Istrski banki v Kopru 06—909—171. Podružnica: Postojna, Gregorčičev dvored 5, tekoči račun pri podružnici NB v Postojni št. 650-90322-6.

Letna naročnina 500 din, polletna 250 in četrtletna 130 din.

Krvavi jezdeci

FRANCE BEVK

Nekateri so se vrivali v obroč ljudi okoli Bohinjcev, ki so bili pritorilji svojo železnino po Baški grapi; ponujali so motike, kose, srpe, žeblice, kladiva in drugo orodje.

Zenske se niso mešale v ta vrvež. Njih oči so se poželjivo paste na predmetih, ki so jih beneški kramarji razstavili tik vhoda v cerkev. Kakor da njihove bele peče in njihove kite, pripete z iglami iz medu, niso dovolj lepe, so iskale še drugih okraskov. In kakor da so bele rute, ki so jim ovijale vrat in pleča, in moder, štirj prste širok pas nad ledji z rumenim sklepencem, izpod katerega je padal širok predpasnik, kot da hoče zakriti rdeče nogavice in črne čevljičke, zgolj siromaštvo, so se ozirale po bene-

21

ških koralдах, zaponkah, pasovih iglah, prstanih, brušenih zrcalch, po baržunu in svili. Marsikateri prsi so zavzdihale iz poželenja, ta ali oni srebrnik se je razbil v solide, da je utesil njihove želje...

Med to množico se je potikal tudi Toniš. Tisto noč ni spal doma. Prenočil je bil v gozdu in pojedel kos kruha, ki mu ga je dala mati. Ze od ranega jutra se je klatil po sejmu. Obraz s širokimi licnicami se mu je neprestano smejal. Gledal je čuda in jih požiral z očmi; ni čutil lakote ne žeje ne utrujenosti.

Rojen v dneih gladi in najhujšega robovanja, zraste med grozo in krvjo, v strahu in trepetu, je bil čudaški po svoji naravi, vase zaprt. Odhoda svojih dveh bratov v robstvo se ni spominjal. Smrti svojega očeta in strica se je spominjal le zaradi materinih solza. Zivo pa se mu je vtisnil prizor, ko se je njegova sestra Uršula vrnila domov. Prej je nikoli ni videl, tedaj jo je bila sama kost in koža, imela je velike, predtrne oči. Tiho je legla na klop in ni spregovorila, nato je umrla. Nikoli ni vprašal, kje je bila. Od pomnenja je poznal le stradež, redko mu je kdo privoščil lepo besedo, le mati ga je ljubkovala, ko je blaznela. Strah ga je spremljal iz detinstva, bal se je grajskih in čudnih prikazni, ki so se porajale v njegovi domišljiji. Ljubil je prirodo, bil je več v gozdu kot doma. Več ob Belj vodi kakor ob peči. Nabiral je sladke koreninice, poznal je vse užitne trave in cvetice, lovil je ribe, neverice in polhe, trgal je jagode, borovnice in maline, v jeseni je stikal za lesniki, pobiral drobnice in orehe. Prehodil je vsa slemena in gozdna pobocja, brodil je vode in spal v vejah dreves in v zavetju skal.

Ko se je Stefan vrnil iz robstva, se je Tonišu razširilo obzorje. Dotlej je poznal samo domačo vas in grajske, gozd in reko, in bajna bitja, ki so ga preganjala še v sanjah. Ob Stefanovem pripovedovanju se mu je odpiral svet. Ob večerih, ko spanec še ni hotel na oči, je v temi izbe poslušal dogodivščine, ki so mu odpirale mnoga bridka spoznanja.

Cutil je, kakor da njeoa opleta bič po hrbitu, ne Stefana, kakor da on nosi težka bremena, da njemu pokajo kosti od naporov in da je on lačen, da se skozenj vidi. Predstavljal si je, da hodj uklenjen dolgo pot po prašni cesti in so mu noge žuljave in krvave, v ustih pa se mu mesto slin nabira prah, da umira od žeje. Videl se je, kako leži v soncu kot povožen polž, ves v krvi, dokler ga ne pobere usmiljena roka ali ga ne najde sovražnik in ga konča. In se je zopet videl, kako na dnu ladje sedi nag, priklenjen za klop, in neprestano vesla, noč in dan, dokler ga, starca, ne prinesejo na krov, da še enkrat vidi sonce preden umre. Ali pa mu s sulico pomagajo na oni svet, če ga živega ne vržejo ribam.

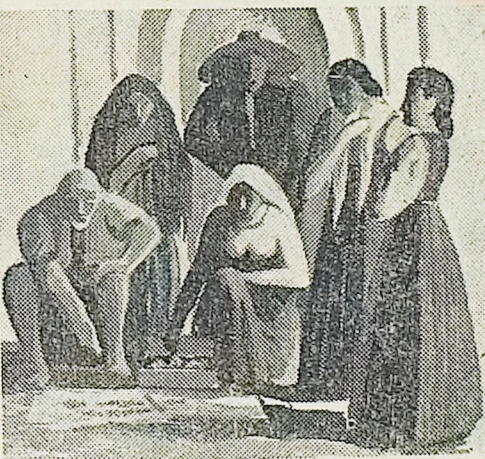
Ob teh mislih in predstavah je v Tonišu rastei odpor do grajskih in strah pred svetom. Bil je kakor žival, ki nagonsko slutj vsako nevarnost. Sanjal je o tujih krajih brez ljudi, kjer bi bil sam in bi nikogar ne srečal. Hkrati pa mu je iz bratovih pripovedi rastei tudi želja, da bi videl tuj svet in ljudi, občudoval dotlej neznana čuda in pil vtise. Ta želja ga je gnala na sejem.

Poslušal je mašo, ki jo je bral tuj duhovnik v modrem plašču. Dekleta so pela žalostno pobožno pesem, ki jo je kdaj pela tudi mati in ki je bila tako bridko lepa, da so mu silile solze v oči. Nato se je pomešal med sejmarje. Semena ga niso zanimala, pri orodju ga je zbodla v oči le majhna, ostro brušena sekirica. Opazoval je steklene bisere, ki so se lesketali v soncu. Slednjič je zagledal komedijante pred seboj.

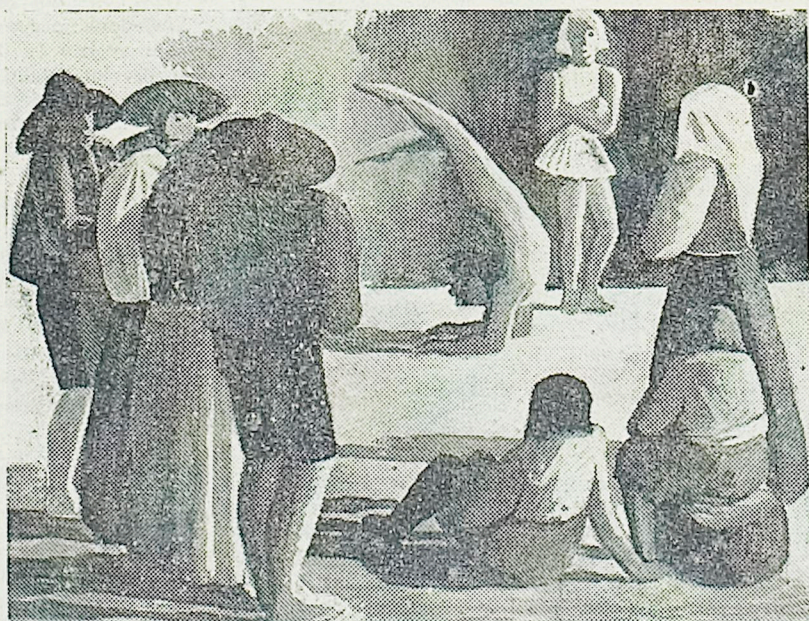
Ti so bili od daleč in so govorili jezik, ki ga Toniš še nikoli ni slišal. Obkleeni v pisane cape, ki so se tako tesno prilegale životu, da so bili videti kot nagi, so se zvijali in prekopicovali v krogu ljudi, ki so jim metali drobiž. Požirali so meče in ogenj; nekdo, ki je bil čez in čez pokrit s kurjim perjem, je hodil po rokah bolj spretno kot Tolminci po nogah, pri tem pa je z ustmi pobiral s tal drobiž, kar ga je bilo. Pri hudicku, s čigar pomočjo je komedijant čaral predmete v nič in zopet iz nič, se je Toniš najdlje ustavil. Nekatera ženica se je pokrižala in se umaknila.

Preden je bil poldan, so se Tolminci stépli s Kobaridci zaradi nekini našivov, ki so jih prvi nosili na Jopičih in so jih drugi zaradi njih zmerjali s plemiči. Naziv »plemice« je bil za tlačana žaljivka. Tepeža pa niso bili, toliko krivi naši, kolikor vino, ki ga je točil krčmar Urh iz Tolmina. Ker je vino prihajalo s čolnom čez vodo, se je med potjo hudo razredčilo, vendar to ni pomagalo, da bi se ne bili nekateri že hudo opili, pozabili na bližino cerkve, na sejem in na kupčijo.

Dekleta so posedla po trati in sramežljivo jedla, kar so prinesla s seboj. Prišel je svirač, ki je zapiskal na dudo, začel se je ples. Med grobovi je postalo pušto, le nekaj nakupovalcev je še barantalo za cene, beneški kramarji so že spravljali svoje blago. Pri komedijantih so ostali le še otroci, kar je bilo odraslih

23

sejmarjev so gledali rajanje. — Nekateri fant in nekatero dekle je naredilo dolgo pot iz divjih grap samo zato, da se navrti in naskače ob godbi, ki je bila preprosta, a dokaj divja in razbrzdana. Sicer miraj hribovski ljudje so bili kot prebujeni iz lene dremavice. Kakor da je spočita kri s

postoterjeno naglico vzvalovala po žilah, so se zaškrile oči. V gaju treh lip v bližini cerkve so se v veje spravili trije duduči, ki so piskali bolj in bolj glasno in divje, bolj kot se je množilo število plesalcev. V teh glasovih ni bilo mehke lepote pesmi, ki so jih fantje peli v mesečnih nočeh, bila je v njih nebrzdana mladost, pijano veselje, omama pozabljenja. Prav tako divji kot godba je bil tudi ples. Prvi glasovi dud so segli v srce, drugi so razburkali kri.